Jøden Süß.

Novelle af Wilhelm Hauff.

Ein ernstes Spiel wird euch vorübergehn,
Der Vorhang hebt sich über einer Welt,
Die längst hinab ist in der Zeiten Strom;
Und Kämpfe, längst schon ausgekämpfte, werden
Vor euren Augen stürmisch sich erneuen.

L. Uhland.

Aldrig tilforn var Carnevalet i Stuttgart feiret med saa megen Pragt og Glands, som i Aaret 1737. Naar en Fremmed traadte ind i de uhyre Sale, der til dette Øiemed vare opbyggede, og paa det pragtfuldeste decorerede, naar han overskuede de flere Tusinder af glimrende og glade Masker, hørte hvorledes Mængdens Latter og Sang overdøvede Musikchorenes talrige Fanfarer, da troede han vel ikke at være i Würtemberg, i dette strænge, alvorlige Würtemberg, som var blevet strængt ved en ivrig, ofte ascetisk Protestantisme, der hadede Forlystelser af denne Art som Levninger af et andet Religionspartie; og alvorligt, næsten mørkt og sorgmodigt ved den betænkelige Stilling, ved den Elendighed og Armod, hvori en almægtig Ministers systematiske Kunstgreb havde bragt det.

Den pragtfuldeste af disse Glædesdage var vistnok den tolvte Februar, paa hvilken Stifteren og Opfinderen af disse Forlystelser og saa meget Andet,

der just ikke pirrede til Lyst, Joden Süß, Cabinetsminister og Finantsdirecteur, feirede sin Fodselsdag. Hertugen havde paa denne Dags Morgen tilsendt ham allehaande Foræringer; men den behageligste for Cabinetsministeren var vel et Edikt, som bar denne Glædesdags Datum, et Edikt, der for evig Tid fritog ham for alt Ansvar, saavel for den forbigangne Tid som for Fremtiden. Hine utallige Creaturer af enhver Stand, Troe og Alder, som han havde plantet i bedre Mænds Sted, beleirede hans Trapper og Forgemakker, for at lykønske ham, og mangen en ærekjær, brav Embedsmand blev paa denne Dag drevet af Frygten, ved Trods at gjøre sin Familie ulykkelig, til at aflægge Haandkys i Jødens Huus.

De samme Motiver fyldte ogsaa om Aftenen Carnevalssalene. For hans Tilhængere og Venner var det en Glædesfest, som de endnu ofte haabede at feire; Mænd, der offentlig maatte ære, men i Stilhed hadede ham, svøbte sig, i det de hemmelig skare Tænder, i deres Dominoer, og droge med Kone og Børn hen til Daarskabens glimrende Forsamling, overbeviste om at deres Navne heelt nøiagtigt vilde blive indførte i Registeret, men de Huller, der fandtes i dette, ligesaa nøie ændsede; Folket derimod ansaae disse Dage som Drømmetimer, i hvilke de kunde glemme deres trykkende Elendighed i Sandsernes Ruus; de beregnede ikke, at den høie Billetpriis ikkun var en ny, indirecte Afgivt, som de ydede Jøden.

Denne Aftens Glandspunkt var det Moment, da Fløidørene sprang op, en forventningsfuld Stil-

hed hvilede over Forsamlingen, og endelig en Mand paa omtrent fyrgetyve Aar, med paafaldende, markerede Træk, med glandsfulde, funklende Øine, der livligt og lurende gjennemfløi Rækkerne, traadte ind i Salen. Han bar en hvid Domino og en hvid Hat med purpurrøde Fjedre, paa hvilken Masken skjødesløs var heftet; der var intet pragtfuldt ved ham uden en usædvanlig stor Solitair, som ved Halsen sammenfæstede den purpurrøde Bajute af Silkeflor, der faldt ned over Dominoen. Han førte en smekker, fiinbygget Dame, der, klædt i et med Guld og Ædelstene overlæsset orientalskt Costume, drog Alles Øine til sig.

„Herr Finantsdirecteuren! Herr Ministeren!" hvidskede Mængden, da han fornemt hilsende skred igjennem Rækkerne, som villigt aabnede sig for ham. Da han var kommen midt i Hovedsalen, hilsedes han med Pauker og Trompeter, og en ikke ubetydelig Deel af Maskerne tilklappede ham Bifald, medens man saae Andre vende sig bort, som fra et utugtigt Skuespil. Almindelig syntes derimod den Deeltagelse, hvormed man betragtede den skjønne Østerlænderinde, der var kommen med Ministeren. Hans Levemaade var altfor bekjendt til, at de Fleste under den riigtsmykkede Damemaske ikke skulde have ahnet een af hans Veninder; kun derom syntes man at være uenig, hvilken af disse en saadan Udmærkelse var falden til Deel; den ene syntes for lille til denne ranke Figur, den anden for corpulent til denne nydelige Taille, den tredie for tung, til saa let og næsten svævende at skride hen over Gulvet, og en

fjerde, ved hvilken man endelig vilde standse, kunde ikke eie disse glindsende sorte Haar, der i rige Lokker faldt ned om den stolte Nakke, ikke dette herlige dunkle Øie, som lyste frem under Masken.

Mængden pleier, naar dens Nysgjerrighed ikke strax bliver tilfredsstillet, ved Leiligheder af saa glimrende og støiende Art, som dette Carneval, ikke længe at staae stille ved een Gjenstand. „Naar hun tager Masken af, vil man jo see det", sagde man, uden at skjænke Damen længere Opmærksomhed, end der var fornøden, for at bemærke, hvorledes hun stillede sig hen til en Menuet. Men tre unge Mænd, der stode ørkesløse bag de Dandsendes Rækker, syntes endnu uafladeligt at forfølge hende med deres Blikke.

„Hvem mon det dog kan være!" raabte utaalmodig den ene, „jeg vilde gjerne afkjøbe den forbistrede Jøde halvtredsindstyve Billetter, naar han vilde sige mig, hvorfra denne Pige skriver sig, han saaledes indfører som en Fyrstinde."

„Herr Broder!" svarede den Anden, i det han under Talen ikke vendte Øiet fra Østerlænderinden, „Hr. Broder, parole d'honneur! disse Modsigelser kan jeg ikke forene, om jeg saa hos Cartesius selv havde studeret Logiken tilligemed cogito, ergo sum; en saa usædvanlig fiin Skabning, denne Holdning, disse, efter de nyeste og fornemste Regler afmaalte Bevægelser, denne Maade at bevæge Haandledet rundt og spillende, som jeg ikkun har seet i de betydeligste Cirkler i Wien og Paris, denne Anstand, hvormed hun bærer Nakken, —" —

„Du har, Gud straffe mig! Ret! Broder", afbrod den Tredie ham, „Alt dette og — at komme paa Bal med Süß! nei, en saadan Contrast er aldrig i mit Liv forekommen mig!"

„Til vort Bekjendtskab", vedblev den Første, „til vore Omgangskredse kan hun ikke høre; thi om det ogsaa er sandt hvad man hvidsker, at allerede mangen en elendig Karl af Fader har sendt sin Datter med en Ansøgning til Jøden, lader dog Ingen sin Skjændsel blive saa aabenbar, at han skulde sende sit kjødelige Barn paa Bal med denne Mazette."

„Jeg beder Dig, for Himlens Skyld, Hr. Broder, ikke saa høirøstet, han har sine Spioner overalt, og os er han desuden ikke synderligen bevaagen; tænk paa Din Familie; vil Du gjøre Dig ulykkelig? men sandt er det, det kan ikke være nogen Pige af de høiere Stænder, og dog er hendes Væsen ikke som nogen Borgerdatters. Dog holdt, hvem er den Saracener, der kommer hen imod os? Hans Turban har jo samme Farve som Jødens Allerkjærestes!"

De unge Mænd vendte sig, og saae en rank velvoxen Mand, der, klædt som Saracener, udmærkede sig fremfor de almindeligere Masker, saavel ved sin Gang og Holdning, som ved et simpelt men smagfuldt Costume. Ogsaa han syntes at holde Øie med de unge Mænd, thi han gik langsomt hen imod dem, og tøvede med at gaae dem forbi.

„Hvad er Din Parole?" spurgte den ene af de unge Mænd, der i Saracéneren troede at gjenkjende

en Ven; „har Du kun Dit Allah til Feltraab, eller veed Du maaskee et andet?"

„Gandeamus igitur juvenes dum sumus", svarede Saraceneren, i det han standsede.

„Det er ham! det er ham!" raabte to af disse unge Herrer og rystede Saracenerens Haand; „vel var det, at vi gave Parolen, jeg havde ellers intet Gjenkjendelsestegn havt for Dig; thi jeg var saa viß i min Sag, at Du var her som Bonde, at jeg har væddet en Flaske Viin derom med Capitainen."

„Lader os træde hen til Skjænkebordet", sagde den Anden, „jeg har Nogen at forestille Dig her, Broder Gustav, der ret glæder sig til Dit Bekjendtskab, og Du veed, under Maske lærer man hinanden kun slet at kjende."

„Min Ven", svarede Gustav, „jeg tager ikke Masken af, jeg har mine gode Grunde; saa kjært altsaa, som denne Herres Bekjendtskab vil være mig, saa maa jeg dog opsætte det til imorgen."

„Og hvis det uu var Pinassa, efter hvem Du saa ofte har spurgt?" svarede hiin.

„Pinassa? med hvem Du har duelleret? nei det forandrer Sagen, ham vil jeg see og hilse; men — Masken tager jeg blot af et Dieblik, og det ikkun i den fjerneste Krog af Spisesalen."

„Dermed ere vi tilfredse, Broder Saracener", svarede Capitainen. „Men lader os kun først komme til den anden Flaske, saa skal Du nok faae Lov til at skrifte Grundene, hvorfor Du ikke vil lade Dit Aasyn lyse for Dine Venner."

2.

I Spisesalen, som de valgte, var kun faa Mennesker, thi her solgtes blot udsøgte Vine, fine Frugter og varme Drikkevare, medens de større Forfriskningsværelser, hvor der var Landviin, Øl og drøiere Føde at faae, droge den større Mængde til sig. I et Hjørne af Værelset var et lidet Bord tomt, hvor Saracenеren, naar han vendte Ryggen til den øvrige Deel af Salen, uden Fare for at blive kjendt, kunde tage Masken af. De valgte denne Plads, og da de fulde Pocaler stode for dem, aflagde de tvende unge Krigere deres Masker, og Capitainen begyndte: „Hr. Broder, jeg har den Ære, her at forestille Dig den uforlignelige Cavalier Pinassa, sin Tids berømteste Fægter; thi det er lykkedes ham, ved en upareerlig Terz-Qvart-Terz at gjøre mig, betænk engang, mig, Amicistordenens Senior, hors de combat i Leipzigs uforglemmelige Rosenthal. Han har, ligesom jeg, forladt Muserne, har sjungen: „Vil Minerva mig ei vel, saa lad Bellona raade", og har ombyttet sin gamle Huggert med den uhyre Pareerplade, paa hvilken han pleiede at opdække sin Frokost, med en hertugelig würtembergsk Lieutenants-Paradekaarde."

„Byttet er ikke saa ilde, Herr von Pinassa, og mit Fædreland kan lykønske sig dertil," sagde Saraceneren, „i det han bukkede for den nye Lieutenant. Naar de dog vilde træde i vor Tjeneste, saa er denne Løbebane den behageligste. Civilisten har for Tiden kun slette Udsigter, naar han ikke vil kjøbe sig et Embede af Jøden, enten for femtusind Gylden, eller

for sin Samvittighed og sit gode Navn og Rygte. Dog disse tynde Bræddevægge have Øren — stille dermed, det staaer dog ikke til at ændre. Hvor ganske anderledes ere Eders Forhold! Hertugen er en tapper Herre, hvem jeg gad unde en Stat med tohundredetusind Krigere; for os — er han altfor stor. — Krigen er hans Lyst, et Regiment i Vaabenglands hans Glæde; for os Andre, har han desværre kun sjelden en ledig Time, og deraf kommer det, at disse Jøder og Jødechristne føre Scepteret. Han gjelder for en stor General, og har med Prinds Eugen øvet mangen skjøn Vaabendaad, og en rank, ung Mand med et Ar i Panden, Mod i Øiet, som I, Herr von Pinassa, er ham til enhver Tid velkommen i hans Hær."

„Hvor dog Saraceneren kan snakke fornuftig om Jøder og Christne!" sagde Capitainen. „Dog aabn Dit Visir og viis Dine Farver! min Kammerat skal nu ogsaa vide med hvem han taler; dette er den snilde, retskyndige, fortræffelige Herr Doctor juris utriusque Lanbek, kjødelig Søn af den berømmelige Provinzialconsulent Lanbek, hos hvem han er substitueret som Actuarius; en herlig Dreng, parole d'honneur! og endnu herligere, hvis han ikke af og til prostituerede sig ved en besynderlig Melankolie, og hvis Skaberen blot ogsaa havde indpræntet ham nogen Sands for det smukke Kjøn."

Lanbek aftog ved disse Ord Masken, og viste det nye Bekjendtskab et rødmende Ansigt af høi Skjønhed. Gule Lokker snege sig frem under Turbanen og

ombølgede, kunstløse og upudrede, den høie Pande. En kjekt krummet Næse og dunkle, mørkeblaae Øine gave hans Aasyn et Udtryk og dyb Alvor, der stod i overraskende Modsigelse til de bløde Haar og deres blonde Farve. Dog mildnedes Strængheden i disse Øine og Ansigtstræk ved et behageligt Smiil omkring Munden, da han svarede: „Jeg aabner Eder mit Visir, og viser Eder et Ansigt der byder Eder ret hjertelig velkommen blandt os. Jeg drikker dette Glas paa Eders Velgaaende, men saa vil I ogsaa undskylde at jeg bryder op."

„Pro poena drikker Du to," raabte Capitainen, med komisk Pathos, idet han tog en uhyre Gadedørsnøgle op af Lommen, og strakte den som et Scepter mod Saraceneren. „Har Du saa liden Ærefrygt for Din Senior, at Du fordrister Dig til in loco at tømme Glas, uden at de ordentlig ere dicterede Dig af Præses? o tempora, o mores? hvor er Skik og Orden bleven af blandt disse Russer? nei Pinassa i vor Tid var det dog anderledes!"

De unge Mænd loe over denne ynkelige Reminiscens af den fordums Amicistsenior, men Blankenberg tog Lanbek skarpere i Øiesyn, og sagde: „Hr. Broder, tag mig det ikke ilde op, men i Dig har der allerede i længere Tid stukket et Slags Feber, og i Aften kommer det til en Crisis, een Flaske har jeg tabt, for Din Skyld, men jeg vædder ti endnu. — vær ærlig Gustav, og Du maa tilstaae det: Du har allerede været her som Bonde, og din Gamle veed intet af Saraceneren at sige."

Gustav rødmede, rakte Vennen sin Haand og tilvinkede ham et Ja.

„For Pokker!" raabte Capitainen, „Knos! hvad har Du for? hvem skulde troe det om den stille Actuarius, at han paa Carnevalet skifter Dragt! Og saa ængstlig, saa hemmelighedsfuld, saa afbrudt; vil Du maaskee Joden til Livs?

Lanbek rødmede endnu stærkere og tog hurtig Masken for; førend han endnu kunde svare, tog Blankenberg Ordet, og sagde: „Hr. Broder, Du bringer mig paa det rette Spor. Hvor har I tvende, Du og Østerlænderinden, kjøbt Tøiet til eders Turbaner? Gustav, Gustav!" tilføiede han, truende med Fingeren — „Du boer lige over for Joden, jeg vædder, Du veed hvem den stolte Donna er, som han har med sig.

„Hvor skulde jeg vide det!„ mumlede Lanbek under sin Maske.

„Ikke af Stedet, førend Du siger det," raabte Capitainen; „er Du trodsig, saa lister jeg mig hen til Østerlænderinden, og hvidsker hende i Øret, at Saraceneren har indviet mig i sin Hemmelighed."

Det gjør Du ikke, naar jeg alvorlig beder Dig om at lade det være," svarede den unge Mand, og som det syntes, meget alvorlig; „hvis jeg iøvrigt ter troe Formodninger, saa er det, Lea Oppenheimer, Ministerens Søster. Og nu Farvel! skulde I møde mig i Salen, saa kjender I mig ikke, og Blankenberg, hvis min Fader spørger" —

„Saa har jeg ikke seet Dig, det forstaaer sig,"

svarede denne Saraceneren, reiste sig og gik. Men Vennerne saae paa hinanden og ingen syntes at vide, om han havde hort ret, eller hvorledes han skulde forklare Alt dette. „Har da Jøden en Søster?" spurgte Pinassa.

„For nogen Tid siden, talte man om, at han havde taget en Søster til sig, men man holdt hende for ganske ung, fordi hun ingensteds lod sig see; svarede Blankenberg eftertænksom; „og hvor han rødmede!" tilføiede han. „Du skal see Broder, der lader Fanden engang igjen en fornuftig Dreng gjøre en dum Streg.

3

Lanbek streifede, da han havde forladt Vennerne omkring i Salene; hans Blik foer urolig hen over Mængden; hans Ansigt glødede under Masken, og møisommeligt maatte han ofte lede efter Veiret, saa trykkende var Luften i Salen, og saa tungt hvilede Forventning, Længsel og Angst paa hans Hjerte. Tættere og mere stormende var Trængselen, da han kom i Midten af den anden Sal. Med Møie skjød han sig endnu en Tidlang igjennem, men endelig rev Strømmen ham uvilkaarlig bort med sig, han blev skudt hen til en Side, og inden han vidste deraf stod han for et Spillebord, ved hvilket Süß sad og spillede Kort med nogle af sine Finantsraader. Store Guldbynger laae paa Bordet, og den nysgjerrige Mængde betragtede den berømteste Mand i deres Land, medens man mumlende og hviskende meddelte hinan-

den Bemærkninger over de uhyre Summer som han, uden at forandre en Mine, tabte eller vandt.

Gustav havde endnu aldrig seet den Mægtige saa nær, som nu, da han, standset af Mængden, der stod om ham som en Muur, blev til en uvilkaarlig Jagttager. Han maatte tilstaae, at denne Mands Aasyn af Naturen var skjønt og ædelt formet, at endogsaa hans Pande, hans Mine ved Herskervanen havde faaet noget imponerende; men fjendtlige, frastødende Rynker laae imellem Dienbrynene, hvor den veldannede Næse sluttede sig til den frie Pande; det lille Knebelsbart kunde ikke skjule et lumskt Træk omkring Munden, og virkelig rædselfuldt forekom den unge Mand en hæs Latter, hvormed den jødiske Minister ledsagede hver Gevinst eller Tab.

Medens Herrerne, omleirede af Mængden, spillede — og syntes at vente paa noget, traadte en Mand i Steinlacher-Bondedragt frem af de Nysgjerriges Rækker; en gammel Hat paa Hovedet, en grov, blaa Trøie, en rød Vest med store Tinknapper, korte gule Skindbuxer og sorte Strømper udgjorde hans simple Costume; men han bar en meget fiin særdeles godt malet Maske. Han støttede sig, paa Bondemaneer, med Haanden paa den fem Fod høie Knortekjep, lagde Hagen paa Haanden, og sagde i i en vel efterlignet Steinlacher-Dialect: „Mange Penge har I liggende der, Herre! og I har fortjent dem allesammen selv?"

Ministeren saae sig om, og bestræbte sig for at smile over denne Maskefrihed. Maaskee kom denne

Leilighed ham efter Duske, for at give sig et Skin af Popularitet, thi han svarede meget venlig: „God Aften, Landsmand."

„Eders Landsmand er jeg just ikke", svarede Bonden med megen Rolighed; „Smausene pleie sædvanligviis ikke at klæde sig som jeg." En dæmpet Latter fløi gjennem Tilskuernes Mængde; men Ministeren syntes ikke at bemærke det, thi, meget nedladende vedlev han:

„Du er vittig, min Ven."

„Eders Ven?! Gud bevare os, Hr. Süß!" svarede Bonden. „Var jeg Eders Ven, saa gik jeg nok ikke med denne daarlige Trøie og hullede Hat; I gjør jo Eders Venner rige."

„Naa, saa maa hele Würtenberg være min Ven, thi jeg gjør det rigt", sagde Süß, og ledsagede sine Ord med en hæs, ubehagelig Latter.

„I er en Alverdens-Guldmager", svarede Bonden. „Hvor skjønne ere ikke de Ducater! Hvor mange fattige Folks Sveddraaber gaaer der vel paa saadant et Guldstykke?"

„Du er mig en heel Karl!" raabte Süß, i det han rolig fortsatte sit Spil.

Netop som Bonden vilde svare, tiltrak en ny Skikkelse sig den almindelige Opmærksomhed. Det var en Mand, hvis Costume næsten var ligesom Bondens, kun havde han et langt spidst Skjæg omkring Hagen og bar en Kjole med Bordter. Bonden saae en Tidlang forundret paa ham, rystede derpaa hans Haand, og raabte: „Ei Hans! hvor kommer Du fra,

saa pyntet og stadselig? Du ligner jo slet ikke mere een af os!

„Det kommer deraf", svarede Hans, i det han tog sig en Priis af en Sølvdaase, „at jeg har taget Tjeneste hos en fornem Herre."

„Hvem er da Din Herre?" spurgte Bonden.

„En Rakker; men en fornem. Troer Du han flaaer almindeligt Qvæg, Heste, Hunde og deslige? nei, han flaaer Mennesker, og desforuden er han Kortfabrikant."

„Kortfabrikant?" raabte Bonden.

„Ja vist, thi alle Kort i Landet maa man kjøbe af ham, han stempler dem; men han er ogsaa Garver."

„Hvorledes det?"

„Ih nu, alle Garverne i Landet maa kjøbe de garvede Huder af ham; men han er ogsaa et Myntstempel."

„Hvad for noget? et Myntstempel?"

„Ja han gjør alle de Penge, der er i Landet."

„Det er Løgn;" sagde Bonden, „Du vil nok sige, han gjør alt i Landet til Penge, men derfor er han endnu intet Myntstempel. Der gives kun eet Myntstempel i Würtemberg, der har paatrykket hele Landet sit Navnetræk."

Hidindtil havde Mængden ikkun mumlet Bifald, men ved den sidste Hentydning paa Mynten brast den i Latter; den Mægtiges Pande formørkedes noget, men dog blev han rolig ved at spille videre.

„Men hvorfor har Du ladet Dit Skjæg voxe

saa spidst?" spurgte Bonden videre, „det seer jo ganske jodisk ud."

„Det er nu saadan Mode", svarede Hans, „siden Joderne ere blevne Mestere i Landet; bi kun en Stund, saa bliver jeg reent til en Jode."

Da Hans havde sagt disse sidste Ord, raabte en meget lydelig Stemme af den tykkeste Hob: „Tov endnu et Par Uger, Hans, saa kan Du blive ægte catholsk!"

Hvem der nogensinde har havt det skrækkelige Syn, at see en Tønde Krudt, antændt ved Uforsigtighed eller med Forsæt, springe i Luften i en folkeriig Gade, har dog neppe seet en saa sælsom Scene som den, der frembragtes ved disse faa hemmelighedsfulde Ord. Bleg som et Liig springer Ministeren op af sin Stol; han kaster Kortene med et rasende Blik paa Bordet: „Hvem siger det? griber ham, i Hertugens Navn!" raaber han og styrter, som dreven af en usynlig Magt, ind paa Mængden; hans Ledsagere, ikke mindre bestyrtede men betænksommere, gribe ham i Armen, trække ham tilbage, og søge at berolige ham; hans dunkle Blik vil bore sig igjennem Mængden, for at træffe Gjenstanden for hans Raserie; Maskerne mumle fortrædeligen og trykkes hid og did; dog, da den frygtede Mand udstrækker Haanden efter Bonden, og raaber: „Saa skal Du svare mig for ham!" er han pludselig omringet af en truende Mængde. „Maskefrihed, Jode!" hører man i hule, farlige Toner, Bonden og hans Kammerat ere i et Dieblik skilte fra ham, forsvundne, og ligesaa hastig som han

hvs blev omringet, er han igjen forladt, thi, jaget af en hemmelig Frygt, adspredes Mængden til alle Sider.

Trængselen rev Gustav Landbek bort med sig; hans Tanker forvirredes, det var ham endnu ikke muligt, klart at forestille sig, hvad der kunde have foraarsaget denne besynderlige Scene. Saaledes stod han nogle Dieblikke hensjunken i Tanker, da han pludselig følte sin Haand greben af en anden; han saae sig om, og Østerlænderinden stod for ham.

4.

„Hvorfra stammer Rosen paa Din Hat, Maske?" spurgte Østerlænderinden med bævende Røst.

„Fra Søen Tiberias", var Saracenerens Svar. — „Hurtig, følg mig!" raabte Damen og smuttede igjennem Mængden, og kun hendes Turban viiste ham af og til Veien. Hans Hjerte bankede stærkere, hans Øre hørte intet uden de sidste Lyd af denne søde Stemme, og hans Øie saae ingen anden Gjenstand end hende. I en mørkere Krog af den anden Sal standsede hun og vendte sig om.

„Gustav, jeg besværger Dem, hvad er der forefaldet med min Broder? Folk hviske overalt hans Navn; jeg veed ikke hvad de sige, men jeg tænker det er intet Godt: har han havt Klammerie? Ak! jeg veed det, disse Mennesker hade vort Folk."

Den unge Mand var i piinlig Forlegenhed; skulde han paa eengang forstyrre denne elskværdige Skabnings uskyldige Vildfarelse? skulde han sige hende

at Würtenbergernes Forbandelse hvilede over hendes Broder, at de bade for alle Mennesker og kun udelukkede ham af deres Bøn, at det var blevet til Skik, at bede: „Fader, forløs os fra det Onde og fra Jøden Süß!" — „Lea", svarede han meget forlegen, „Deres Broder blev forstyrret i sit Spillepartie af nogle Masker, og havde en Ordstrid, som maaskee netop paa dette Sted var paafaldende; ængst Dem ikke derover."

„Hvor jeg dog er en taabelig Pige," sagde hun, „jeg har saadanne fæle Drømme, og saa er jeg hele Dagen igjennem saa sørgmodig og nedslaaet. Og saa irritabel er jeg, at Alt forfærder mig, at jeg strax tænker paa min Broder og troer, der kunde være tilstødt ham en Ulykke!"

„Lea" hviskede den unge Mand, for at adsprede disse Tanker, „husker Du, hvad Du lovede, hvis vi mødtes paa Maskeraden? vilde Du ikke skjænke mig en eensom Time, i hvilken vi ret kunde sladdre sammen?" — „Jeg vil det", sagde hun, efter nogen Betænkning; „Sara, min Amme, staaer ved Udgangen, og skal ledsage mig. Men hvor?" — „Derfor har jeg sørget", svarede han; „følg mig, og tab mig ikke af Syne; ved Indgangen tilhøire."

Den jødiske Minister havde med opfinderisk Genie, da han arrangerede Carnevalet i Stuttgart, og hurtig lod disse Sale opreise af Træe, sørget for, at der, ligesom i store Huse og Slotte, stødte mindre Værelser til Salene, hvor smaae Cirkler kunde fortære et Aftensmaaltid, uden netop at maatte aflægge

deres Incognito i den almindelige Spisesal. Lanbek havde paa tredie Haand, og imod tilstrækkelig Betaling vidst at forskaffe sig Neglen til et af disse Værelser; en lille Collation stod allerede i Beredskab, og Lea glædede sig over den unge Christens Artighed, der havde gjort sit Bedste, for at tilfredsstille en i Kjøkkensager erfaren Dames Smag, uagtet det lille Værelse, som ikkun indeholdt et Bord og nogle faa Stole, kun frembød liden Beqvemmelighed.

„Hvor det glæder mig, endelig at kunne lægge den kjedsommelige Maske", sagde hun, da hun traadte ind med sin Amme; hun saae omkring efter et Speil, og da hun kun fandt tomme Brædderægge, tilføiede hun smilende: „De kommer til at tjene mig som Speil, Gustav, og sige mig, om Trængselen har forstyrret min Haarpynt?"

Henrykt og med luende Blikke betragtede Lanbek den skjønne Pige. Man kunde kalde hendes Ansigt Fuldendelsen af orientalske Træk. Denne Regelmæssighed, disse underfulde dunkle Øine, disse dristigt hvælvede, glindsende sorte Bryn og de dunkle Lokker, der dannede den yndigste Contrast mod den hvide Hals og Pande og endnu mere fremhævede Foreningspunktet af disse yndefulde Træk, de fine røde Læber og de skjønneste hvide Tænder. Turbannen, der slyngede sig om Lokkerne, de kostbare Perler, der omkrandsede Halsen, det tillokkende og dog saa sædelige Costume af en tyrkisk Dame — Alt dette fremvirkede et saa magiskt Tryllerie, at den unge Mand troede at see et af hine herlige Syn, som Tasso be-

skriver hvorledes den Reisendes Phantasie maler sig dem ved Hjemkomsten.

„Sandelig", raabte han, „Du ligner Trylierinden Armida, og saaledes tænker jeg mig Din Stammes Døttre, da I endnu beboede Canaan. Saaledes var Rebecca og Jephtas Datter."

„Hvor ofte har jeg ikke sagt det", bemærkede Sara, naar jeg saae mit Barn, min Lea, i hendes Pragt. Poscherne og Fiskebeensskjørterne, de høihælede Skoe og alle Modevarer klæde hende langtfra ikke saa godt som denne Dragt."

„Du har Ret, gode Sara", svarede den unge Mand; „men sæt Dig her ved Bordet; Du har altforlænge levet blandt Christne, til at Du skulde gyse tilbage for denne Punsch og disse Kager; underhold Dig godt med disse Ting."

Sara, som kjendte Naboens Maneer, vægrede sig ikke længe, og forbarmede sig over Kukkenbagerens Kunstproducter; den unge Mand derimod satte sig nogle Skridt fra hende, ved den skjønne Leas Side. „Og nu oprigtig, Pige!" sagde han. „Du har Bekymringer; igaar kunde Du neppe undertrykke Dine Taarer, og igjen idag svæver der Skyer paa Din Pande, som jeg saa gjerne vilde adsprede. Eller troer Du maaskee ikke, Du vantroe Barn, at jeg er Din Ven og gjerne vilde gjøre Alt, for at opmuntre Dig?"

„Jeg veed det jo, o, jeg seer det jo stedse; ogsaa igjen idag", sagde hun, i det hun med Møie bekjæmpede sine Taarer, „og det gjør mig jo saa lyk-

kelig. Da De første Gang hilste mig over Hange-gjærdet, da De siden, det var i Begyndelsen af October, talte med mig over Gjærdet, og stedse blev venligere og fortroeligere, da vidste jeg, at De mener det godt med mig, og — det er min eneste, min stille Lykke!" Ved disse Ord snege enkelte Taarer sig frem af de skjonne Øine, medens hun bestræbte sig at see venlig og smilende paa ham.

„Men desuagtet —?" spurgte Gustav.

„Men desuagtet er jeg ikke lykkelig, ikke ganske lykkelig. I Frankrig havde jeg mine Legesøstre, min egen Verden, forlangte intet af de Andre. Jeg tænkte ikke over vore Forhold; det krænkede mig ikke, at de Christne foragtede os, jeg sad i min lille Stue blandt Venner, og attraaede intet af Alt hvad der var udenfor. Min Broder lod mig hente til sig til Stuttgart. Man sagde mig, at han var bleven en stor Herre, at han regjerede over et Land, i hans Huus gik det herligt og i Glæde, og de Christne levede med ham, som vi iblandt os; jeg tilstaaer, det glædede mig, naar mine Veninder afmalede min Fremtid saa glimrende; hvilken Pige vilde i mit Sted ikke have glædet sig?"

Taarer afbrode hende igjen, og den unge Mand følte, fuld af Medlidenhed med hendes Kummer, at det var bedre at tillade hendes Taarer nogle Øieblikke at have frit Løb. Der gives en Følelse i den menneskelige Barm, der gjør os veemodigere end nogen anden Kummer, jeg kunde kalde det Medlidenhed med os selv; den overvælder os, naar vi ved vore tilin-

tetgjorte Forhaabningers Grav skue tilbage til de Dage, da disse Forhaabninger endnu blomstrede, naar vi tilbagekalde de glade Tanker, med hvilke vi gik en blid Fremtid imøde; sandelig, denne bittre Contrast har mangen en Gang opløst stærkere Hjerter i Verden, end den skjønne Jødindes.

„Jeg har funden Alt anderledes", vedblev Lea, efter et Ophold; „i min Broders Huus er jeg eensommere end i min Barndom. Jeg har ingen Adgang til hans Baller og store Selskaber. Musiken toner over til mit eensomme Kammer, og man sender mig Kage og søde Vine, som et Barn, der endnu ikke er gammelt nok til at komme i Selskaber; beder jeg min Broder om, engang at lade mig deeltage deri, i det mindste i hans eget Huus, saa faaer jeg enten et koldt Afslag, eller, naar han netop er i underligt Lune, forskrækker han mig ved sit Svar."

„Hvad svarer han da?" spurgte Ynglingen spændt.

„Han seer længe og sukkende paa mig, hans Øie fordunkles, hans Træk blive mørke og melankolske, og han svarer: at jeg ikke ogsaa maa gaae forloren; jeg skal uafladelig bede til vore Fædres Gud, at han vil bevare mig reen og from, paa det at min Sjel kan blive et reent Offer for hans Sjel."

„Taabelige Overtroe!" raabte den unge Mand fortrædelig. „Altsaa Du, stakkels Pige, skal frasige Dig alle Livets Glæder, for at han — "

„Har han da saa grovelig forsyndet sig?" spurgte Lea, da hendes Ven pludselig afbrød, som ved et ubesindigt Udbrud. „Hvad skal jeg da afsone? Slige

henkastede Ord gjøre mig saa ulykkelig, det er, som om der svævede en eller anden Ulykke over min Broder, som om ikke Alt er ret, hvad han gjør. Ingen vil gjøre mig Rede derfor, og Saras Ord kan jeg ikke udtyde, thi naar jeg spørger hende derom, undviger hun at svare, og kalder ham hemmelighedsfuldt: vort Folks Hævner!"

„Hun er ikke klog"! svarede den unge Mand forlegen; „Din Broder har, som det overalt gaaer, et mægtigt Modpartie; mange af hans Finantsoperationer blive dadlede; men for hans Skyld kan Du sove roligt," tilføiede han med bitter Latter, „Hertugen har idag givet ham et Fripatent, som sikkrer ham for enhver Fare og ethvert Ansvar.

„O hvor jeg takker den gode Hertug!" sagde hun opmuntret, i det hun strøg de mørke Lokker fra den hvide Pande, „saa har han altsaa slet intet at befrygte? de Christne kunne ikke forfølge ham? — De svarer ikke? tilstaae det kun Gustav, De hader min arme Broder?"

„Din arme Broder? var han det, saa kunde jeg maaskee ære ham for hans Forstands Skyld! men hvad kommer han os ved?" sagde Lanbek, mørktsmilende. „Jeg elsker Dig, om saa alle onde Engle vare Dine Brødre; men eet maa Du love mig, Lea, giv mig Haanden derpaa!"

Hun saae forventningsfuld og kjerlig paa ham, idet hun lagde sin Haand i hans. —

„Beed aldrig oftere Din Broder," vedblev han, „om at indføre Dig i hans Selskaber. I hvad for

Grunde han end har, saa er det godt for Dig, at Du ikke kommer der; saa meget kan jeg forsikkre Dig", tilføiede han med funklende Øine, „vidste jeg, at Du havde været der, blot en eneste Gang, ikke et Ord mere vilde jeg tale med Dig."

Forskrækket og med Taarer i Øiet vilde hun netop bede om Opløsning paa denne nye Gaade, da en høirøstet Ordstrid i Sideværelset, forstyrrede de Elskende. Flere Mænd syntes i Trætte med Politiet, man havde sprængt Døren til Cabinettet, og over dette Indgreb i Carnevalsretten stredes der med Heftighed.

„Min Gud! det er min Faders Stemme, raabte den unge Lanbek; „list Dig med Sara over i Salen, Pige; tager Nøglen til Døren med Eder, maaskee sees vi siden igjen." Han trykkede den overraskede Lea hurtig et Kys paa Panden, tog Masken for Ansigtet og var ude af Døren, førend hun endnu kunde komme rigtig til sig selv ved denne pludselige Forandring. I Gangen, som han nu betraadte, stod allerede en tyk Menneskemasse omkring den aabne Dør til Sideværelset. Tydeligere fornam han sin Faders dybe, vægtige Stemme; han stødte og trængte sig igiennem som en Rasende, og kom endelig ind i Værelset. Fem gamle Herrer, der vare ham bekjendte som agtbare Mænd, og hans Faders Venner, stode omkring den gamle Provincialconsulent Lanbek; Nogle trættedes, Andre søgte at berolige. Det var paa den Tid en farlig Sag at geraade i Strid med Politiet, som stod under den jødiske Ministers særdeles Beskyt-

telse, og man fortalte flere Exempler paa, at brave, rolige Borgere og Embedsmænd vare blevne kastede flere Uger i Fængsel, blot fordi de havde modsagt en af dette hemmelige Parties Tjenere, eller havde søgt at forhindre en Voldsgjerning; siden havde man løsladt dem igjen, med den tomme Undskyldning, at det var skeet af en Feiltagelse. Den gamle Lanbek syntes ikke at kjende nogen Frygt for disse Mennesker; han paastod at Politiet øieblikkelig skulde forlade Værelset, og det var maaskee kommet til noget værre end en Ordstrid, hvis ikke i dette Øieblik en ganske anden Gjenstand havde tildraget sig Politiets Opmærksomhed. Den unge Lanbek havde næsten trængt sig frem ved Siden af Faderen, beredt til kraftig at understøtte den gamle Herre, hvis det skulde komme til Haandgribeligheder. Han havde netop bundet Masken fastere, for ikke at tabe den i Haandgemænget, da en Politiebetjent saae ham, og pegende paa ham, raabte med lydelig Røst: „I Hertugens Navn, griber Tyrken hist, det er den rette!"

Overraskelsen og sex Arme, der pludselig slynges om ham, gjorde ham værgeløs. Saa nær sin Fader, der kunde have reddet ham, vovede han dog ikke, blot ved en Lyd, at give sig tilkjende, fordi han frygtede sin Faders Vrede endnu mere end Jødens Vold.

De gamle Herrer stode stumme af Forundring over denne Begivenhed. Politiet blev, efterat have opnaaet sit Øiemed, artigere, og undskyldte sig, hvorfor hine takkede koldt og afmaalt. Villieløs lod den

unge Mand sig føre bort; Mængden, som havde forsamlet sig udenfor Døren, adskildtes, men mange saae ham nysgjerrige ind i Øinene for at gjætte hvem han var. Gustav hørte, da han blev ført videre bort, et svagt Skrig; han saae tilbage, og troede ved Lampens svage Skin at have seet Østerlænderindens Turban. Smertelig bevæget gik han videre, og først da den kolde Vinternat skjærende gjennemblæste ham, vaagnede han af sin Bedøvelse, og oversaae ikke uden Bekymring de Følger som hans Fangenskab kunde have.

5.

Politiebetjentene havde, formodentlig med Hensyn til Saracenerens fine og rige Klædning, bragt ham ind i Officierstuen paa Hovedvagten. Den vagthavende Officier anviste ham med en vranten Compliment en Bænk i den fjerneste Krog af Værelset til Sovested, og træt af Nattens Fataliteter, fandt den unge Mand ikke dette Leie for haardt, til snart at slumre ind. Trommen vaagnede ham den næste Morgen, søvndrukken saae han sig omkring i det øde Værelse, saae snart paa sit haarde Leie, snart paa sin Dragt, og først efter nogen Tid kunde han erindre sig, hvor han var, og hvorledes han var kommen her. Han traadte til Vinduet; endnu var Alt stille paa Pladsen udenfor Hovedvagten, og ikkun det Compagnie, der netop udenfor hans Vindue trak op til Afløsning, afbrød den mørke Februarmorgens Stilhed. Imedens Trommerne paa Gaden taug, hørte han

Klokken fra Stiftskirken slaae otte, og denne Lyd tilbagekaldte ham alt det Ubehagelige og Foruroligende i hans Stilling. „Snart vil han spørge efter Dig", tænkte han, „og hvor ubehagelig vil han overraskes ved at høre, at Du ikke er kommen hjem endnu!" — I den gamle Provincialconsulent Lanbeks Huus gik alt en saa regelret Gang, at denne Tildragelse upaatvivlelig maatte gjøre en forstyrrende Virkning. Allerede i mange Aar pleiede den gamle Herre paa denne Tid at tage sin Frokost; med det første Slag af Klokken, traadte tilligemed Tjeneren, der bragte Kaffeen, ogsaa Sønnen ind; man talte om Dagens Nyheder, om Forretningernes Gang, og i hiin Tid lod den mægtige Minister det ikke mangle paa Stof til slige Samtaler. Underholdningen var regelmæssig forbi med Frokosten; Actuaren kyssede den Gamles Haand, og gik derpaa, een Dag som den anden, Klokken et Qvarteer paa ni op i Cancelliet. Denne mangeaarige Sædvane kom Gustav i dette Øieblik ihu. „Nu bringer Johan Kopperne", sagde han til sig selv, „nu seer han forventningsfuld til Døren, fordi jeg endnu ikke er traadt ind, nu vil han lade mig kalde; — at jeg dog skal volde den gode Gamle denne Ærgrelse!" Han kastede fortrædelig sin Turban fra sig, støttede Hovedet i Haanden, og besluttede, saasnart Officieren lod sig see, at spørge ham om Aarsagen til sin Heftelse.

Trommerne løde igjen, den afløste Vagt drog bort, han hørte Geværerne sættes i Fourchetterne, og snart derpaa traadte en Officier ind i det halvdunkle

Værelse. Han kastede et flygtigt Blik paa den Fangne i Krogen, lagde Hat og Kaarde paa Bordet og satte sig ned. Lanbek der ikke gad tale til ham først, gjorde en Bevægelse for at tilkjendegive at han ikke længere sov. „Bon jour, min Herre!" sagde Offi- cieren, da han saae ham, „Vil De maaskee dele min Dejeuner med mig?"

Stemmen syntes Gustav bekjendt; han reiste sig, traadte høflig hilsende nærmere, og med et Forun- drings-Udraab stode begge de unge Mænd for hin- anden. „Parole d'honneur, Herr Broder!" raabte Capitain von Reelzingen, „Dig havde jeg ikke søgt her! hvorledes kommer Du i Arrest? Ved Gud, Blan- kenberg havde ikke Uret, da han paastod at Du risi- kerede et eller andet, contra rationem."

„Jeg gad spørge Dig, Capitain", svarede den unge Mand, „hvorfor jeg sidder her? mig har intet Menneske sagt Aarsagen, hvorfor man lod mig arre- stere. Jeg beder Dig, Reelzingen, Du har jo Vagt, Du maa jo dog vide —"

„Dieu me garde! jeg?" raabte Capitainen leende; „troer Du, at han beærer mig med særdeles Estimation og Confidence? Nei, Hr. Broder! da jeg løste af, sagde Lieutenanten fra igaar: ovenpaa sidder en, som paa udtrykkelig Befaling er bragt herhen fra Carnevalet. Han pleier sædvanlig at bære sig saale- des ad."

„Hvem pleier at bære sig saaledes ad?" spurgte Lanbek blegnende.

„Hvem?“ gientog hiin sagte hvidskende, „Din Svoger in spe, Jøden.“

„Hvorledes“, vedblev Lanbek rødmende, „Du troer han selv? Hidindtil haabede jeg endnu at der maaskee fandt en Feiltagelse Sted; Du har vel hørt om det Optrin, der forefaldt med Jøden kort efter at jeg havde forladt Eder; man raabte noget om at blive catholsk, og saa foer Finantsdirecteuren op —“

„Hvad siger Du?“ afbrød Capitainen ham, med alvorlig Mine, i det han nærmede sig Vennen og greb hans Haand. „Det var altsaa det! os har man fortalt det anderledes; hvorledes gik det til? hvad har man raabt?“

Actuaren studsede ikke lidet over over den Alvorlighed, som han læste i sin ellers saa glade og sorgløse Vens Ansigtstræk; han fortalte ham det Forefaldne, saaledes som han havde været Dievidne til det, og saae hvorledes Vennens Nysgjerrighed mere og mere forøgedes; hvorledes hans Blikke bleve fyrigere; men da han nu beskrev, hvorledes Süß efter hiint gaadefulde Udraab blev rasende og foer op, da følte han Capitainens Haand krampagtigt at røre sig inden i hans. „Hvad bevæger Dig saaledes?“ spurgte Gustav forundret, „hvorfor tager Du saa stor Andeel i nogle Carnevalsløier, der, naar alt kommer alt, gaaer ud paa en eller anden Daarlighed? Dersom jeg ikke vidste, at Du er evangelisk, saa vilde jeg troe, at min Beretning havde fornærmet Dig.“

„Herr Broder!“ svarede Capitainen, i det han søgte at skjule sin Alvorlighed bag et ligegyldigt Smiil,

„Du kjender mig jo, mig interesserer Alt i Verden, og jeg er uhyre nysgjerrig; desuden er Meget alvorligere end man troer, og i et Spøg ligger ofte Betydning."

„Hvorledes mener Du det?" sagde Actuaren forundret; „hvad gjør Dig saa eftertænksom? har Du igjen Gjeld; kan jeg maaskee tjene Dig med noget?"

„Broerlille", gjensvarede Soldaten, „Du maa i de sidste Uger have været bandsat forelsket, ellers var der ikke undgaaet Dit klare Blik saa Meget, som ikke engang kunde smutte mit lette Sind forbi. Siig mig engang, hvad siger Din Hr. Papa om disse Tider. Taler Du aldrig med Oberst Röder hos ham? Vare ikke i Fredags Aftes Prælaterne i Eders Huus?"

„Du taler i Gaader, Capitain!" svarede den unge Mand forbauset. „Hvad skulde min Fader have at bestille med en Oberst af Livesquadronen og Prælater?"

„Min Ven, gjør det kort!" sagde Reelzingen; „hold mig ikke for letsindig i saadanne Ting; jeg vil ikke paatvinge mig Eders Fortroelighed, men jeg kan sige Dig, at jeg desuagtet allerede veed temmelig meget, og — parole d'honneur!" tilføiede han, „jeg tænker derom som det sømmer sig for en Adelsmand og min Port d'Epee."

„Hvad kommer mig Dit gamle Adelsdiplom og Din nye Port d'Epee ved?" svarede Actuaren ærgerlig, „og hvor kommer Du til at broute med saadanne Ting for mig? Jeg siger Dig, at jeg ikke forstaaer en Stavelse af Alt, hvad Du der snakker saa

hemmelighedsfuldt, og kan give Dig mit Ord derpaa; og dermed basta, Hr. von Reelzingen!"

„O mon Dieu!" raabte hiin smilende, „Hr. Broder! vi ere ikke mere i Leipzig, dette Værelse er ikke den guddommelige Raadskjelder, men en Vagtstue; vi ere ikke længer Muser, men Du er hertugelig Actuar, og jeg — Soldat, men Venner ere vi endnu i Nød og Død, og derfor vær fornuftig, og bruus ikke mere saadan op som før. Jeg troer Dig jo paa Dit Ord, at Du intet veed; men godt havde det været af Din Fader, om han havde forberedt Dig; Din Amour til den skjønne Jødinde kommer desuden ganske og aldeles i Utide; vi bede Dig allesammen, lad Din Charmante fare, Du kan jo dog aldrig træffe nogen fornuftig og ærefuld Liaison med hende —"

„Hvad veed I da om dette Forhold?" afbrød den unge Mand ham mørk og forbittret, „jeg mener, indtil jeg sporger Eder til Raads, burde I billigen beholdt Eders Formaninger for Eder selv."

Den fyrige unge Soldat, vilde, for at tjene sin Ven, netop svare noget i samme Tone, da man bankede paa Døren. Capitainen aabnede, og en af hans Sergeanter vinkede ham ud. Gustav hørte dem tale nogle Ord, og saae derpaa snart Vennen vende tilbage med forstyrret Mine; „Du faaer et underligt Besøg", hvidskede han, „han vil strax være her, og jeg maa ikke være tilstede."

„Hvem? min Fader?" spurgte Gustav forskrækket.

„Han kommer", sagde Capitainen, i det han hastig tog Hat og Kaarde af Bordet, „Jøden Süß!"

6.

Udenfor Døren til Officierstuen havde hans Tienere aftaget Ministeren den spanske Kappe, og han traadte nu ind, pyntet og fornem klædt som det, efter de Tiders Brug, sømmede sig for en Lykkens og en Hertugs Yndling. Han bar en rød Kjole, besat med gyldne Tresser og Qvaster, de guldbroderede Opslag naaede til Albuerne, og den guldbrocades Vest ned til Knæerne. En kort bred Kaarde med et riigtbesat Greb hang ved hans Side, en mægtig Stok understøttede hans Haand, og paa de rige lysebrune Lokker, der faldt dybt ned over Nakken, sad en lille Hat af fiint sort Voxdug, prydet med Guld og hvide Fjedre. Denne mærkværdige Mands Træk vare, betragtede i Nærheden, noget for dristig skaarne til at kunne kaldes skjønne og behagelige, men de vare ædlere end hans Haandtering, og usædvanlige; hans morkebrune Die, der skuede stolt og frit omkring, kunde endog gjelde for skjønt; hans hele Væsen imponerede og havde endogsaa havt noget værdigt og ophøiet, hvis ikke et lumskt, fjendtligt Træk omkring de stolt hævede Læber havde tilintetgjort dette Indtryk, og indskudt Mange af dem der mødte ham, en lønlig Gysen.

Capitainen stod i stiv Retning ved Døren, med Hatten i den ene Haand, Kaardegrebet i den anden, da Minister Süß traadte ind. Denne tog sin Hat

af, mønstrede, støttet paa sin Stok, Soldaten med et skarpt Blik, og sagde derpaa kort, og med sagte Rost: „Deres Navn?"

„Hans von Reelzingen, Capitain i den anden Grenadeerbataillons tredie Compagnie."

„Man har studeret?" spurgte Jøden noget høfligere end forhen.

„Jura, i Leipzig", svarede Capitainen med militairisk Korthed.

„Hvorlænge tjener Hr. Capitainen?"

„Et Aar og to Maaneder; først ved —"

„Godt", afbrød Ministeren ham, med en naadig Haandbevægelse; „De kan gaae."

Capitainen skjulte sin Ærgrelse over denne Paddehats stolte Væsen under et dybt Buk, og gik. Uagtet Actuaren intet kjendte til Menneskefrygt, bankede dog hans Hjerte, da han nu var alene med den Mand, for hvem hele Landet skjælvede i overtroisk Frygt. Han rødmede uvilkaarlig, da denne længe og prøvende saae paa ham, og gav ham Leilighed til ogsaa at mønstre hans Træk, og hist og her at finde nogle, der erindrede ham om den skjønne Lea. Ministeren satte sig endelig i en Læneftoel, der var anskaffet til Officierernes Beqvemmelighed, og vinkede nedladende ad Saraceneren, at han kunde sætte sig paa en Bænk i Nærheden.

„Unge Mand", sagde han, „hvis Eders egen Roe og Velfærd er Eder kjær, saa svar mig aabent og ærligt paa det jeg vil spørge Eder om; thi I kan let tænke, at det ikke vil falde mig vanskeligt at over-

bevise Eder om enhver Usandhed, som I vover at frembringe."

„Jeg er hertugelig würtembergsk Actuar", sagde den unge Mand, „og den Eed, jeg som Borger og Christen — "

„Laissez cela", afbrød Jøden ham, I vilde da ikke være den første, der brød sin Eed. Hvem var de to Masker, som igaar, ved mit Spillebord forlystede Publikum paa min Bekostning? I veed det, I stod nærmest ved mig."

„Det er mig ikke bekjendt, Deres Excellence", svarede Gustav, med fast Stemme.

„Ikke bekjendt?" raabte Ministeren, „betænk vel hvad I siger, jeg staaer her som Eders Dommer; har I ingen af dem kjendt paa Stemmen?"

„Ingen!"

„Ingen?" vedblev hiin heftigere, „I skulde ikke kjende Eders Fader paa Stemmen?"

„Min Fader!" raabte den unge Mand, blegnende; dog, i det han fattede sig, tilføiede han kort efter: „De tager Feil, Hr. Finantsdirecteur, eller rettere sagt, De er slet underrettet; min Fader er en rolig, sat Mand, og hans Charakteer, hans Embede, hans Alder, forbyde ham at more Publikum paa en Maskerade."

„De skulde forbyde ham det", svarede hiin, med lynende Øine, „og jeg skal finde Midler til at forbyde ham det. Jeg veed ret godt, at jeg er disse Provincialherrer en Torn i Øiet, og det kun af den eneste Grund, at de ikke kan regne; forstod de Tabel-

len ligesaa godt som jeg, saa vilde de see hvad der gavner Landet. Men Legen er ikke ude endnu, og jeg skal vise disse Rebeller, hvem de er, og hvem jeg er."

„Hr. Finantsdirecteur!" raabte den unge Mand med Vredens Rødme paa Kinderne.

„Hr. Actuar?" svarede Süß, med et spodsk Smiil.

„Min Fader er en Mand af Ære", vedblev Gustav, uden at lade sig skræmme af sin Modparts stolte Mine, „De taler om Rebeller? hvor kan De sige, at min Fader ikke stedse har tjent Hertugen troe? hvor tør De vove at kalde ham en Rebel?"

„Vove?" udbrød Süß leende. „Her er Talen ikke om noget Vovestykke, Hr. Actuar; men Rebel er enhver, der ikkun tjener Landet og ikke Hertugen; han er Hertugens Tjener, men han tjener ham kun slet; dog det skal ikke længe blive saaledes. Eet kan I forresten sige Eders Fader, Hr. Provincialconsulenten, at jeg ret godt veed, hvad de to Masker vilde, og at de havde lagt Raad op med den Tredie; jeg kunde ligesaa godt have ladet dem arrestere inat, som Jer, og naar jeg ikke gjorde det, saa har de kuns Jer at takke for denne Skaansel."

„Mig?" svarede den unge Mand forundret, „og er det maaskee ogsaa Skaansel, at jeg, uden at have begaaet nogen Forbrydelse, har maattet tilbringe Natten i dette Værelse?"

„Nei!" vedblev hiin, venlig smilende, „det var kun foranstaltet for at afkjøle Eder efter Eders Ren=

devous." Han gottede sig nogle Dieblikke over Ynglingens Forlegenhed, og vedblev derpaa: „Hvor det gode Barn paa sine Knæe har anraabt og bønfaldet mig om at redde Jer! hun troede intet mindre, end at I var fængslet for en eller anden Hovedforbrydelse. Hvorledes? og I har slet intet at sige mig, Hr. Lanbek?"

„De kjendte mig ikke", svarede Gustav, „og det er mig nu meget begribeligt hvorfor De gik saa haardt tilværks mod mig; men Leas Charakteer burde have været dem Borgen for, at der intet Strafværdigt laae i dette Forhold."

„Virkelig? Mort de ma vie!" raabte Ministeren; „intet Strafværdigt? troer De, at hvis jeg ahnede noget Strafværdigt i dette Forhold, De da kunde affone det med en Nat paa Hovedvagten? Ved mine Fædres Aske, hvis jeg — paa Neuffen eller Asperg gives der Kjeldere og Casematter, hvor hverken Soel eller Maane skinne, der havde jeg ladet Hr. Saraceneren sidde til han blev graa. Eller mener I maaskee i Eders christelige Hovmodighed, at en Israelit skulde sætte mindre Priis paa sin Families Ære end en Nazarener?"

Den unge Mand forfærdedes ved denne Trudsel, thi han betænkte, at det havde været en let Sag for den Mægtige, sporløs at lade ham forsvinde fra Jorden, men hans modige Sind oprørtes mod denne Mands Overmod, der gjorde sin egen Sag til en offentlig, og truede med Landets Fæstninger for at frede sin Huusret. „Deres Excellence", sagde han, med et

Blik, for hvilket Ministeren maatte slaae Øiet ned, „jeg veed ikke hvorledes de tænker om Deres egen Ære, men det synes mig ikke at være meget ærefuldt at udstøde slige Trudsler. Min Fader er rigtignok kun en ringe Mand i Sammenligning med en saa vældig og høi Herre; men Provincialconsulent Landbek veed, hvor man i Tydskland finder Retfærdighed. Wien er ikke saa langt fra Stuttgart, og Eders Naadesbrev fra igaar er ikke underskrevet af Keiseren; men hvad Eders Søsters Ære angaaer, saa kan jeg forsikkre Eder, at den er mig ligesaa dyrebar som min egen.“

„I har gode Gaver til at blive Provincialconsulent“, sagde Jøden rolig smilende; „iøvrigt skal I, i Fortrolighed sagt, ikke pukke saa meget paa Keiseren; for en würtembergsk Skrivers Skyld ypper man ikke Klammerie med os i Wien. Men I behager mig, min Skat; jeg har hørt Eders Arbeider rose, og Hoveder som Eders kan man bruge til noget bedre, end at hefte Acter og binde Fassikler; I er Expeditionsraad med sexhundrede Gylden i Gage, og det glæder mig, at jeg er den første, der kan gratulere Eder hertil.“

Den unge Mand sprang op fra Bænken og vilde tale, men Overraskelse og Skræk berøvede ham Mælet. Hundrede Tanker gjennemkrydsede hans Hjerne. Det var ikke Glæden over i et Øieblik at være sprungen fire Trin forbi, der fyldte hans Sjæl, det var den skrækkelige Tanke i Verdens Øine at gjelde for denne Mands Yndling, at staae brændemærket for sin Fader, for alle retskafne Mænd.

„Deres Excellence“, sagde han forlegen, „jeg kan,

jeg tør ikke modtage denne Ære! Betænk hvad man vil sige, saa mange ældre, fortjente Mænd —"

„Ei hvad! jeg har gjort Eder Plads", svarede Joden i en befalende Tone, „jeg har udnævnt Eder til Raad, og I er det. Ingen Tak, ingen overdreven Delicatesse, jeg holder ikke af det. — Naa", vedblev han venlig, og næsten kjærlig, „og hvorledes staaer I Eder hos min Lea? I har jo næsten ganske fortryllet mig det stille blye Barn. Frygt ikke for mig, unge Herre, jeg er ikke den Mand, der just seer saa meget paa Riigdom; Eders Familie hører blandt de ældste, og meest anseete Borgerfamilier, og det gjelder hos mig i dette Tilfælde ligesaa meget, ja mere end Riigdom. Eders Fader vil vel just ikke give Eder meget med, men I skal nok blive tilfreds med mig; jeg skal udstyre min Lea fyrsteligt.

Klippekjeldrene paa Neuffen eller de dybe Casematter paa Asperg havde i dette Øieblik været den unge Mand mere velkommen end denne Forsikkring; han tænkte paa sin stolte Fader, paa sin anseete Familie, og saa stor var hans Frygt for Skjændsel, saa dybt indgroede dengang endnu Fordommene mod hine ulykkelige Israels Børn, at de i dette skrækkelige Øieblik endogsaa overvældede hans ømme Følelser for den skjønne Glut af Abrahams Stamme. „Herr Minister", sagde han dvælende, „Lea kan ikke have nogen varmere Ven end mig; men jeg frygter for at De urigtigen udtyder denne Følelse, at De forvexler den med en anden, som — jeg vilde ikke gjerne at

De skulde misforstaae mig, og Lea har vist aldrig sagt Dem, at jeg nogensinde har talt om —"

Den stolte Mand rødmede, trak Læberne op, trykkede Øinene næsten til, og en Aare begyndte at svulme paa hans Pande. „Hvad er det?", sagde han barsk, „hvorledes skal jeg forstaae det?"

„Hr. Minister", svarede Gustav noget mere fattet, „De vilde dog betænke Religions-Forskjellen."

„Har I betænkt den, Herre, da I satte min Søster disse Elskovs-Nykker i Hovedet? men desangaaende kan I trøste Jer, Lea vil i den Henseende ingen Hindring lægge Jer i Veien. I tier?" vedblev han heftig, „skal jeg tale med Eders Fader derom, unge Menneske? Var min Søster maaskee god nok til at udfylde Eders ledige Timer, men til Kone vil I ikke have hende? Vee Eder, dersom I tænker saaledes, — Dig og Din hele Stamme skulde jeg tilintetgjøre! Eders Fader har igaar gjort sig skyldig i en svar Forbrydelse, det staaer til mig at drage ham til Ansvar; i Eders Haand lægger jeg nu Eders Faders Skjæbne, enten — gjør I Eders Uforsigtighed mod mit Huus god igjen og ægter min Søster, eller jeg erklærer Eder offentlig for en Skurk, og lader Hr. Consulenten kaste i Lænker. Fire Uger giver jeg Eder til Betænkningstid; mit Huus staaer Eder aabent, I kan besøge Eders Brud saa ofte I vil; fire Uger, forstaaer I mig? Nu er I fri, og imorgen, Hr. Expeditionsraad, tiltræder I Eders Embede."

Ved disse Ord bukkede han koldt og forlod Værelset med stolte Skridt; Capitainen, hvem han traf

i Forstuen, befalede han at lade Klæder hente til Hr. Expeditionsraaden, og forkynde ham hans Frihed.

Forbauset over den hele Begivenhed, især over Ministerens sidste Ord, traadte Reelzingen ind i hans Værelse. Han fandt Vennen bleg og forstyrret, med Armene lagde overkors paa Brystet, Hovedet kraftesløst stirrende ned for sig. „Nu, siig mig for Himlens Skyld", begyndte Capitainen, i det han blev staaende foran Gustav, „hvad vilde han hos Dig? hvorfor lod han Dig arrestere? hvad har hans Besøg at betyde?"

„Han kom for at gratulere mig", svarede han med et besynderligt Smiil.

„Gratulere? hvortil? At Du har siddet en Nat paa Hovedvagten?"

„Nei, fordi jeg i Nat er bleven Expeditionsraad."

„Du?" raabte Capitainen leende. „Gudskeelov, at Du er munter og kan spase; da jeg traadte ind og saae Dig, troede jeg ikke at finde Dig saa spøgefuld; men, alvorlig talt, Ven, hvad vilde Jøden?"

„Jeg sagde det jo, og det er mit ramme Alvor; han har gjort mig til Raad. Er det ikke et vakkert Avancement?"

Capitainen saae længe paa ham med tvivlende Blik; endelig sagde han rørt: „Nei, Du kan ikke ogsaa være bleven til en Skurk, Gustav; Gud veed hvorledes det kan hænge sammen! Men see, hvis jeg ikke havde kjendt Dig saa længe og saa nøie — troe mig, Verden vil bedømme Dig haardt; dog nei, Du

smiler, tilstaae mig dog, at det Altsammen kun er Spas; Expeditionsraad! ligesaa godt kunde Du ægte hans Søster."

„Ei, det vil jo ogsaa skee", sagde Lanbek, mørkt smilende, „om fire Uger mener min Svoger, skal Bryllupet staae."

„Død og Helvede!" foer Capitainen iveiret, „gjør mig ikke rasende med Dine Svar. I Sandhed, slige Ting ere ikke til at spase med."

„Hvem siger Dig da, at jeg spaser?" svarede Lanbek, i det han langsomt reiste sig; „det er Altsammen som jeg har sagt, paa Ære!"

En Taare kom Capitainen i Øiet, da han hørte sin Ven, hvem han havde elsket saa høit, tale saaledes; dog kun et Øieblik gav han efter for disse blødere Følelser; derpaa stampede han heftigt i Gulvet, satte Hatten paa, og raabte: „Saa være da den Dag forbandet, da jeg saae Dig første Gang og kaldte Dig Broder. Gaae, hjelp Din Jøde at trække Skindet reent af det stakkels Land, flaae et Stykke af til Dig med, og bliv riig. O Lanbek! Lanbek! Men min Port d'Epee, ja et Aar af mit Liv vilde jeg sælge, for at afkjøbe en af mine Kammerater Vagten den Dag; jeg selv vil kommandere Exekutionen, naar man fører Dig og Jøden til Galgen."

„Saa høit vil jeg ikke poussere mig", svarede Gustav rolig og alvorlig, „men mit Liig kan Du følge, naar de imorgen Nat ved Midnatstide grave mig ned ved Kirkegaardsmuren."

Capitainen saae forskrækket paa ham; han læste

vel dyb Alvor paa den unge Mands Pande; thi han gjentog dette Blik og mødte Ludvigs Øie. „Vil Du høre mig; fem Minutter, Reelzingen!“ spurgte han, „saa vil Du falde i Forbauselse over denne Ministers Uegennyttighed. Ellers var dog Prisen for et Amtmandskab totusinde, og en Expeditionsraad var sine tretusinde Gylden værd imellem Brødre; men jeg Lykkens Kjælebægge faaer det omsonst, reent pour rien! thi mit Livs Lykke, min Families Rolighed, min Faders Fred og Livsglæde — at Alt dette gaaer tabt ved Handelen, er jo Smaating. Men nu skal Du høre.“

Med Forundring havde Capitainen hørt paa ham; opmærksom satte han sig ved Gustavs Side. Jo høiere hans Tillid til sin Ven steeg under Fortællingen, desto ængsteligere og mere bekymret blev han for ham og hans Familie. Han sluttede ham i sine Arme, han forsøgte at indgyde ham Trøst, omendskjøndt han ikke selv troede paa disse Trøstegrunde. „Jøden er en fiin Spiller“, sagde han, „Dine bedste Taroks har han jaget fra Dig, og Spillet ligger i hans Haand; men — han kunde dog have forregnet sig, vi ville see hvorledes han er beslaaet, naar vi spille — Spadi.“

7.

Vi føre vore Læsere fra Officierstuen i den Stuttgartske Hovedvagt til Provincialconsulent Lanbeks Huus. I et stort, rummeligt Værelse, hvis Huusgeraad ikke er talrigt og prægtigt, men solid og anseeligt, finde vi en gammelagtig Mand, noget over

Middelhøide. Hans Ansigt og hans Figur beviste, at han, medens han endnu var i de Halvtreds, maatte have været vel ved Magt; nu ti Aar sildigere, havde der lagt sig Rynker om Mund og Pande, og den vide Slobrok af fiint grønt Klæde, med Pelsværk for, var syet for en fyldigere Person, og slog nu vide Folder om Livet; men de rødlige Kinder, de klare graae Øine, de faste Skridt, hvormed han gik frem og tilbage i Værelset, lode, endnu før man hørte hans fulde, sonore Stemme, formode, at den gamle Consulent endnu var rask og rørig paa Sjæl og Krop.

I en Fordybning ved det tredie Vindue sade to skjønne Piger fra atten til tyve Aar, der, saa ofte den Gamle vendte dem Ryggen, saae bekymrede og ængstelige efter ham; vel ogsaa hvidskede til hinanden, naar han ikke saae det. Den ene var beskjæftiget med at bringe Faderens uhyre Allongeparyk i Orden, og trods den Kummer, der talde af hendes Blik, syntes hun dog at finde Glæde i den skjønne Contrast, som denne Haarbygnings sorte Lokker afgav til hendes fine, hvide Hænder. Den anden unge Dames mørkeblaae Øine syntes mere sysselsatte med at see ud paa Gaden end med det fine Arbeide, hvorpaa hun syede, dog vare hendes Træk altfor alvorlige til at man torde troe, det var af ørkesløs Nysgjerrighed.

De havde tiet i flere Minutter; thi Pigerne vare altfor strængt opdragne, til at de med Spørgsmaal vilde bebyrde Faderen, der gik fordybet i Tanker; pludselig sprang den unge Sverske op, lod sit skjønne Arbeide falde paa Gulvet, bøiede sin ranke Hals nær-

mere over til Vinduet, og saae med spændt Forventning henad Gaden. Faderen bemærkede disse Bevægelser, standsede, saae opmærksomt hen paa sin Datter, og spurgte kun med Blikke; Trine, den yngre Søster, fuldendte hurtigt endnu een af de forreste Lokker paa Parykken, satte derpaa Pragtværket varsomt paa en Commode, og kom netop tidsnok, for med Hedevig at raabe: „Det er ham, han har seet herop, Fader; han gaaer meget hurtigt; see dog, hvilken besynderlig Kjole han har paa."

„Det er Blankenbergs Jagtklædning;" sagde Hedevig sagte til sin Søster.

„Aa Du spøger, hvad kjender Du til Blankenbergs Garderobe?" svarede den Yngre, med et betydningsfuldt Smiil.

„Han har tidt besøgt Gustav i den Kjole", svarede hun, i det en dunkel Rødme fløi over hendes Kinder.

Gustavs Ankomst forhindrede hans yngre Søster fra, efter Sædvane, at drille Hedevig endnu længere. Faderen saae endnu alvorligere ud end tilforn; han havde sat sig i sin Lænestoel og fæstet sit strænge Blik paa Døren; bange og ængsteligt slog Søstrenes Hjerte, da nu Døren gik op, og deres Broder traadte ind. — Efter det første: „God Morgen!", indtraadte for alle tre Partier en piinlig Pause; endelig traadte Sønnen beskeden hen til Faderen. „De har vist savnet mig idag, Fader?" spurgte han. „Det er rigtignok et sjeldent Tilfælde i vort Huus, og De har maaskee været bekymret for min Skyld."

„Det just ikke“, svarede den Gamle, meget alvorlig; „Du er gammel nok til ikke at komme bort; men to Ting have paafaldet mig, nemlig, at man kun har seet Dig en Time paa Carnevalet, og at Du har forlænget denne Nat og dens Forlystelser saa uregelmæssigt længe, til Klokken ni om Morgenen; Du skulde alt for en halv Time siden have været i Cancelliet.“

„Jeg er idag undskyldt der“, sagde Gustav smilende; „men jeg har og siden i Morges tidlig Kl. 1 sværmet saa forskrækkelig og levet saa uordentlig, at det er intet Under, at man kommer saa silde hjem; gjæt engang, Piger, hvor jeg har været.“

Søstrene saae med Uvillie paa ham, thi de befrygtede med Rette, at denne letfærdige Tone kunde mishage den Gamle. „Hvor kan vi vide det?“ svarede Hedevig; „jeg har aldrig spurgt om, hvor Du færdes med Dine Kammerater; men idag, Broder, er Du mig en Gaade.“

„Jeg har været i et Lystslot“, vedblev den unge Mand, „hvor hverken I to, eller Papa nogensinde have været; I gjætter det dog aldrig: jeg har siddet — paa Hovedvagten.“

„Paa Vagten!“ raabte Søstrene forskrækket.

„Det er mig meget ubehageligt, Gustav“, bemærkede Provincialconsulenten, „efter hvad jeg veed, er Du den første Lanbek, man har sat paa Vagten.“

„Mig er det dobbelt ubehageligt“, svarede hans Søn, i det han saae Faderen stivt i Øinene, „da det i Grunden synes at være en Forvexling af Navn;

thi efter hvad jeg veed, er jeg ikke den Lanbek, der opførte Scenen ved Jodens Bord."

Den Gamle saae bleg og forskrækket paa ham. „Gaae ind i det andet Værelse, Piger!" raabte han, og da Søstrene, forundrede, men hurtigt og lydigt havde forladt Værelset, greb han sin Sons Haand, drog ham ned paa en Stoel ved sin Side, og spurgte hastig, men med sagte Stemme: „Hvad er det? hvoraf veed Du? hvem har sagt Dig noget derom?"

„Han selv", svarede Sønnen. — „Joden?" spurgte den Gamle, „hvorledes er det muligt?"

„Han var hos mig paa Vagten; jeg seer Deres Forbauselse, min Fader; men bereed Dem paa at høre endnu forunderligere Ting." Den unge Mand holdt det for det Bedste, at aabenbare sin Fader saa meget som muligt; han fortalte ham altsaa, hvor opbragt Ministeren var paa Consulenten og hans Partie, hvorledes Sønnen havde sagt ham imod, hvorledes Ministeren, istedetfor at udbryde i heftig Vrede, pludselig havde udnævnt ham til Expeditionsraad. Kun Lea nævnte han ikke med en Stavelse; Capitainen havde fraraadt ham det, og han besluttede at tie, indtil han havde taget sine Forholdsregler, eller Opdagelsen af det ulykkelige Forhold var uundgaaelig.

„Jeg seer hvad jeg seer", sagde Consulenten efter nogen Eftertanke. „Mener Du, at han, hvis han ikke havde frygtet os, vilde have skaanet mig og grebet Dig i mit Sted, for ligesom at beskjæmme mig ved sin Naade? Han har frygtet mig, og han har al Aarsag dertil. Jeg er ham altfor populair,

og Du bliver ham ogsaa efterhaanden altfor bekjendt med herværende Borgere, fordi Du nu i mit Sted fører Processerne for de Fattige. Expeditionsraaden er — en Fælde, som han vilde lægge for os Begge, den kloge Ræv."

„Hvorledes forstaaer De det, Papa?" spurgte Gustav, der felte sig lettere om Hjertet, siden han ahnede hvorledes hans Fader optog denne Sag.

„See, Ven", sagde den Gamle fortroligere end han nogensinde tilforn havde været, „Du bliver Offeret for denne Kabale, men saa sandt jeg er Din Fader, Du skal ikke længe være det. Men denne Jøde tænker saaledes: Nægter jeg Dig at modtage denne Post, fordi Du derved kommer i slet Rygte, saa gjør han det til en Æressag for sig, beklager sig hos sin Herre og griber den eneste Leilighed, der kan frembyde sig, for at tvinge mig til ogsaa at opgive mit Embede. Han kjender mig, han veed, at han ligesaa lidet som Hertugen kan afsætte mig, han veed ogsaa, hvem den gamle Landbek er, nemlig — hans Fjende. Tage vi imod Posten, calculerede han videre, — saa blive vi mistænkte hos Alle dem, der ville det Bedre. Faderen, Provincialconsulent, vilde man tænke, og Sønnen — Expeditionsraad; den Gamle har vist ikke kjøbt Embedet til ham, og Süß bortgiver som bekjendt ikke Sligt uden stor Gevinst af Penge eller hemmelig Indflydelse, følgelig ere vi traadte over paa den Mægtiges Partie. Saaledes troer han, ville Folk dømme, og han har baaret sig ret klogt ad; men han kjender mig ikke ganske; endnu veed jeg, Gud være

lovet! et Middel tilat bevare de Bedres Tillid, og Du — er og bliver Expeditionsraad; forandre Forholdene sig, saa bliver Du igjen Actuar, og Menneskene erkjende da Din Uskyldighed."

„Men, Fader", sagde den unge Mand tovende, Deres Rygte er klippefast, men mit? hvor længe vil det endnu vare inden Forholdene forandre sig!"

„Søn!" svarede den Gamle, ikke uden Bevægelse, „Du seer, hvorledes dette skjønne Land er ødelagt indtil sin inderste Marv; mener Du, det kan altid saaledes vare ved? — Troe mig, førend Foraaret kommer igjen, maa det blive anderledes, slettere kan det aldrig blive, men bedre. Derfor troe mig, og stoel paa Gud!"

8.

Medens den gamle Lanbek endnu talede saaledes og søgte at indgyde sin Søn Mod, blev der trukket stærkt i Gadedørsklokken, og kort efter traadte en Officier ind i Værelset, hvem Consulenten venligt ilede imode. Naar man saae denne Mands dunkelrøde Ansigt, hans frie, modige Træk og lille, men skarptskuende Øie, saa kunde man finde Sagnet troeligt om den dristige Aandsnærværelse og næsten fabelmæssige Tapperhed, han skulde have udviist under Hertug Alexander og Prinds Eugenius.

„Min Søn, forrige Actuar Lanbek", sagde den Gamle — „Oberst v Rødinger, som Du i det mindste vil kjende af Navn."

„Upaatvivleligt" svarede Gustav, idet han bukkede; „naar vore Tropper fortælle om Malplaquet og Peter-

wardein, saa hører man dette Navn altid talt blandt de første og meest glimrende."

„Formegen Ære for en gammel Mand, der kun har gjort sin Skyldighed", svarede Obersten; „men, Consulent, hvad siger I om, at Jøden nu ogsaa griber os ind i Haandværket? Jeg kommer egentlig til Eder for at spørge: skal jeg, eller skal jeg ikke?"

„Hvorledes skal jeg forstaae det?", spurgte Consulenten forbauset; „Roder, kun ikke nogen overilende Streg!"

„Det er det jo netop!" raabte hiin, idet han stampede i Gulvet, „min Ære og det hele Corps's Ære er krænket; en af mine talentfuldeste Officierer skulde jeg efter Ret og Pligt lade kassere for denne Hunds Skyld, og gjør jeg det, saa er jeg imorgen selv sat ud af Tjenesten."

„Men saa tal da Oberst!", sagde den Gamle, idet han vinkede ad sin Søn, at han skulde sætte Stole, „sæt Eder, I er endnu i den første Hede."

„Mit Regiment har Tjenesten igaar og idag", vedblev han ivrig, „saa kommer man inat og bringer fra Redouten, et Menneske paa Hovedvagten, med den utrykkelige Befaling fra Jøden, at bevogte ham vel, men ikke afgive nogen videre Rapport; imorgen tidlig trækker Capitain Reelzingen op, finder en Fange i Officierstuen, om hvem, der intet staaer i Rapporten, og tænk Eder en halv — Time efter kommer Ministeren selv, lader Capitainen gaae ud af Værelset, holder paa vor Vagt hemmeligt Forhør over Fangen, lader ham derpaa gaae, befaler Capitainen end-

nu engang ikke at afgive nogen Rapport, og lader ham give sit Æresord, tænk, og en Officier paa sin Vagt! sit Æresord paa, at han ikke maa navngive Fangen; dertil er det altsaa kommet, at hver Skriver, eller ogsaa en forløben Jøde commanderer os? Efter Krigsretten maa jeg lade Capitainen cassere; min Ære fordrer, at jeg ikke taaler det, thi jeg havde Tjenesten, og jeg maa røre mig, om det endogsaa skulde koste mig mit Embede."

Fader og Søn havde under Oberstens heftige Tale kastet betydningsfulde Blikke til hinanden. „Jøden er listigere end vi tænkte", sagde, da hiin var tilende, Faderen, „altsaa ogsaa Obersten havde han lagt an paa, ogsaa for ham var Fælden opstillet! Hvem mener I vel at Fangen var? Der seer i ham, min kjødelige Søn sad i Nat paa Eders Vagt!"

Obersten foer forbauset tilbage, og saa stor var hans Harme over Indgrebet i hans militaire Ret, at han ikke kunde afholde sig fra at kaste et uvilligt mørkt Blik paa den unge Mand. Men da den gamle Lanbek vedblev, og fortalte ham, hvorledes han selv egentlig havde været den første Aarsag til denne Hændelse, og hvorledes alt Andet havde føiet sig saa besynderligt; da han nærmere udviklede ham den snedige Ministers Plan, da sprang Hr. v. Röder op af sin Stoel. „Velan, Gamle!" sagde han med bevæget Stemme, til Consulenten, „at han forfølger og hader mig, har, naar Alt kommer til Alt, intet at betyde; og deri er kun General Römchingen Skyld, der aldrig har kunnet lide mig, men over Dig skal

han brække Halsen, eller jeg vil ikke blive salig! Hr. Actuar! Embedet maa I modtage, der er ingen Spørgsmaal om; thi Eders Fader tør ikke nu komme fra sit Embede, eller Statsforfatning og Religion staae paa Spil. Men til Hertugen vil jeg gaae, jeg vil tale, om det saa skulde koste mig mit Liv!"

„Det vil I ikke gjøre, Oberst!" sagde den Gamle med Eftertryk og Alvor; „læs dette Brev, som man sender os fra Würzborg, og siig mig saa, om I endnu vover at gaae til Hertugen og tale." Obersten tog ham en Skrivelse af Haanden, og begyndte at læse; men jo længere han læste, desto stærkere malte Bestyrtelsen sig i hans Træk, indtil han forbauset, men med harmfunklende Øine, saae paa den Gamle, og lod Armene synke.

„Fader!" sagde den unge Mand, der bestyrtet snart betragtede den Gamle, snart Obersten, „Fader, De gjør mig her til Vidne ved et Optrin, hvorved det maaskee var bedre, at jeg ikke var tilstede. Jeg skal tvungen overtage en Rolle, der ikke huer mig. Jeg er udnævnt til Expeditionsraad, og veed ikke hvorfor; jeg tor ikke afslaae Posten, omendskjondt den i Verdens Øine gjør mig til en Skurk, og veed ikke hvorfor; der foregaaer Ting i Staten og i min Faders Huus, man skjuler dem for mig, og jeg veed igjen ikke hvorfor. Hr. Oberst v. Röder, De overtaler mig til ikke at afslaae en Post, der beskjæmmer min Faders Navn; af Dem troer jeg at kunne forlange Grunde, hvorfor jeg ikke skal gjøre det?"

„Ved Gud, han har Ret!" raabte Röder, i det

han eftertænksomt betragtede den unge Mand; „jeg veed heller ikke, Gamle, hvorfor I ikke forlængst har givet ham Noglen. Hvis I iovrigt ikke vil oplade hans Dine, saa vil jeg vise ham denne Tjeneste, fordi jeg veed, hvor trykkende det er, halvt at gjætte og halvt at abne en vigtig Hemmelighed."

„Nu da", sagde Faderen, „sæt Eder! At jeg hidtil, min Son! ikke har gjort Dig fortrolig med Gjenstande af denne Art, er ikkun skeet af Frygt for at blive anseet for en altfor stolt Fader, thi vi havde givet hinanden vort Ord paa, ikkun at betroe os til provede og udmærkede Mænd. Jeg behover ikke forst at sige Dig, hvad der er blevet af Würtemberg i de tre Aar Alexander har regjeret Man skal ikke kunne sige om Lanbek, at han har knurret imod sin Fyrste; han er en tapper Mand, og efter Prinds Eugenius maaskee sin Tids forste Feltherre, men Feltregimentet duer vel i Leiren, og naar man staaer imod Fjenden, men ikke i Cancelliet. Han betragter det lille Lands Regjering, som han siger, noget for heltemæssigt; det vil sige, han overseer den og lader Andre sorge derfor."

„Det lille Land!" raabte Obersten bitter, „dette skjonne Würtemberg! Det er vel et gammelt Mundheld, at man, i hvor stor Moie man end gjor sig, dog ikke kan odelægge dette Land; men nous verrons! naar det bliver saaledes ved, naar man ved at sælge Embeder, forhaane de Bedre, og bringe de nederdrægtigste Karle i Veiret, med Flid fordærver det, naar man udsuger dets Kræfter indtil Marven —"

„Kort, min Ven", vedblev den Gamle, „det kan ikke blive ved at gaae saaledes. Efterhaanden kan det ikke blive bedre; thi der sidde allerede fem Skurke hos os i Provinzialbestyrelsen, som ikke den livagtige Satan selv vilde lade repræsentere sig; alle Embeder ere solgte, eller tilfals for Süß's Kreaturer; altsaa kan det kun blive slettere. Men der er to Partier, som sige: „Det maa blive anderledes." Det ene Partie er: Süß, den skjændige Jøde, General Römchingen, den fineste af disse Karle, Hallwachs, Din nye Collega, Metz og endnu nogle af Provincial-Repræsentanterne. Vi vide hvad de vilde, og dette er intet mindre end aldeles at ophæve Stænderne og Landdagene."

„Og desværre", sagde Hr. v. Röder, „havde De angrebet Hertugen fra hans ædelmodige Side, han er tilfreds med Alt. Landet er opbragt imod Stænderne, fortælle de ham, man knurrer imod Repræsentanterne, og nu har han besluttet sig til at opløse den gamle Indretning som et Corps Invalider, ædelmodigt at skjænke Landet de aarlige Bekostninger ved Stænderne, og — regjere alene."

„Hvorledes? forstaaer jeg Dem ret?" raabte den unge Lanbek, „altsaa vor sidste Beskyttelse imod en Herskers onde Villie, eller urigtige Synsmaade, vil man berøve os? det er lagt an paa Forfatningen? Dog, det er ikke muligt, Alexander har jo aflagt sin Eed, og med hvilke Midler vil han vove det? Mener De virkelig, Hr. Oberst, at den würtembergske Soldat vil undertrykke sine egne Rettigheder?"

„Her ere de Hunde", svarede Obersten, i det han pegede paa et Brev, „som man vil hidse til denne Klapjagt."

„Kun rolig", sagde Consulenten, „hør mig heelt ud. Hertugen er paa det afskyeligste bedraget; han troer fuldt og fast, at det kun koster ham et Ord, saa ville Stænderne ikke længer være til, og alle Hjerter ville flyve ham imøde. Saaledes have Jøden og Römchingen snakket ham for; men de kjende os bedre, og vide, at der hører Vold til et saadant Skridt. Her er et Brev til Erkebiskoppen af Würzburg, som General Römchingen har skrevet: man vil foretage nogle Forandringer til Landets Bedste, men man kan ikke forlade sig paa Tropperne i Landet, derfor skulde Biskoppen bevirke, at Tropperne fra den frankiske Kreds paa en bestemt Dag indtræffe paa vor Grændse. Ogsaa til nogle Rigsstænder i Overschwaben har han udstædt lignende Skrivelser."

„Og i Hertugens Navn?" spurgte den unge Mand.

„Nei, de lade ham kun skimtes i Baggrunden. Men en anden Lokkemad har de kastet hen for Biskoppen; man siger ikke omsonst, at vor gamle Reformator Brenz i nogle Nætter er staaet op af sin Grav, og har besteget Prædikestolen — katholsk vil de gjøre os. Du studser? Du vil ikke troe det? Ogsaa jeg troer, at de ikke ville gjøre det af Religiøsitet, men enten skal det knytte Biskoppen og Overschwaberne nøiere til deres Sag, eller de mene, at gjøre Hertugen til Behag, naar de i fire og tyve

Timer reformere Troen, ligesom de ville reformere den gamle Retfærdighed."

„Det kan, det tør ikke skee!" raabte den unge Mand; „med eet Slag at omstyrte Grundpillerne til vor Lykke og Tilfredshed? det er ikke muligt; Hertugen kan ikke taale det."

„Han veed og tænker ikke, at de har Alt dette for," sagde Obersten; „hans Hæder er ham for dyrebar, at han skulde beplette den paa denne Maade; men — naar det er skeet, uden at Skylden falder paa ham, saa frygter jeg, han ikke vil gjenopreise det Gamle. Til hvilken Hensigt troer I da, at Jøden har aflokket Hertugen Ediktet af Gaars Dato, hvori han frifindes for alt Ansvar for den forbigangne og tilkommende Tid? Det skal beskytte ham i det neppe tænkelige Tilfælde, at Hertugen skulde blive vred over de troe og hengivne Herrers Raad, der vil lægge den uindskrænkede Magt for hans Fødder, og opplante en Krumstav i Stiftskirken."

„Og imod disse vil I kjæmpe?" spurgte Gustav bekymret og tvivlsom.

„Kjæmpe, eller gaae under tilsammen", sagde den Gamle, „hvem der staaer staaer i Forbund med os, maae Du nu ikke ikke vide, det maa være Dig nok at erfare, det er de meest udmærkede af Adelen og de vakkreste Borgermænd. Vi vilde anraabe Keiseren om Beskyttelse, men Omstændighederne ere ugunstige, Tiden er for kort til at naae ham gjennem alle de fornødne Omveie, og desuden er Hertugen mægtig høit

anskreven hos ham siden den sidste Krig; man vilde afvise os. Der bliver intet tilovers for os uden —"

„Vi maae", raabte Obersten, modig og bestemt, „spille prævenire. St. Josephsdagen den 19de Marts har de bestemt til det afgjorende Slag; men nogle Dage iforveien maae vi tage Landets Fjender til Fange, drage de troe Tropper til Stuttgart, kalde Landfolkene til vor Hjelp, og naar det er lykkedes, paa ny hylde Hertugen, og vise ham, ved hvilken frygtelig Afgrund han og vi stode — og da — han er en tapper Soldat og en Mand af Ære, da vil han rødme over den Skjændsel, til hvilken hine Elendige vilde have forført ham."

„Men Hertugen", spurgte den unge Mand, „hvor skal han være og blive, medens I lader denne frygtelige Contramine springe?"

„Det er jo netop det, der tvinger til os at ile", svarede Obersten; „De har overtalt ham til i næste Maaned at bereise Fæstningerne Kehl og Phillipsburg, og bag hans Ryg ville de reformere. Den 11te vil han reise; de Adjutanter, der skulle ledsage ham, ere allerede udnævnte, og om jeg tør sige det, der bliver talt med saadan Bram, og saa meget og saa hoit om denne Reise, at jeg frygter, den hele Fart kun er en Maske, og Hertugen vil ikke gaae over Grændsen."

„Du kjender nu vore Planer", sagde den gamle Herre til sin Søn. „Vær klog og forsigtig. Eet Ord formeget kan forraade Alt. Derfor, som det er vedtaget iblandt os, læg Din Haand i Din Faders og denne tappre Mands, og tilsværg os Taushed."

„Jeg sværger", sagde Lanbek, med fast Stemme, men bleg og med stivt Blik; og hans Fader og Obersten droge ham til deres Bryst, og hilste ham som deres Kammerat.

En trykkende, mørk Taage laae over Stuttgart, og gav Bjergene omkring Staden et sørgeligt øde Udseende, netop saaledes laae ogsaa en mørk, ængstelig Alvor paa de Ansigter, man saae paa Gaderne, og det var som om en Ulykke, man ikke kunde forglemme, eller et nyt Slag, man befrygtede, havde indhyllet alle Hjerter, ligesom de ellers saa skjønne Bjerge, i et mørkt Sørgeflor. Paa en saadan Dags Aften sneeg den unge Lanbek sig gjennem Haugens fugtige Gange. Hans Ansigt var blegt, hans Øie mørkt, hans Mund heftig sammenpresset, han bar ikke mere sin høie Figur saa let og opreist som forhen, og det syntes som om han i de sidste otte Dage var bleven ligesom mange Aar ældre. Hvad han havde forudseet var indtruffet; Ingen, der endogsaa kun kjendte Lanbeks Familie af Rygtet, kunde begribe eller retfærdiggjøre den unge Mands hurtige Forfremmelse. Den mægtige Jødes Favoritter og Kreaturer traadte ham imøde med hiin byrdefulde Fortrolighed, hiin raae Glæde som Tyve eller falske Spillere vilde vise imod en ny Staldbroder i deres Skjændighed; og den unge Lanbeks Følelse ved deslige nye, værdige Bekjendtskaber, lader sig bedst sammenligne med en Mands ubehagelige og veemodige Følelser, der af Ulykken er kastet i et Fængsel, blandt Udskuddet af Menneskene, og som maae lade sig hilse af Røvere og usædelige Fruentimmer, som deres Lige.

De naadige Blikke, som Ministeren nu og da offentlig, næsten haanende, tilkastede ham, betegnede ham som en ny Favorit. Nu saae han først, hvor mange gode Mennesker, der forhen havde villet ham vel; thi saamangt et bekjendt Ansigt, der tilforn havde tilsmilet den gamle Lanbeks Søn et venligt Goddag, syntes nu mørkt, og selv vakkre Borgerfolk og hine retskafne ærlige Viingaardsmænd, der saa ofte havde hentet Raad hos ham og den Gamle, vendte nu Øinene bort og gik forbi, uden at lette paa Hatten.

Tanken om Lea forøgede endnu hans Ulykke. Han vidste nøie, hvor ulykkelig hans gamle Fader, han selv og hans Kammerater kunde blive, hvis det fortvivlede Slag, de vilde udføre, mislykkedes; og dog ihvor stor den Strafværdighed var, som denne frygtelige Mand havde paadraget sig, gruede han alligevel naar han overlagde de Følger, hans Fald vilde drage efter sig. Hvad skulde blive af den stakkels Lea, naar Broderen maaskee i flere Maaneder sad fangen? Kunde Hertugen, en saa streng Herre, tilgive Forbrydelser og Planer af den Natur, som Jodens, selv om han ved hiint Edikt havde skjænket ham Frikjendelse for Straf. Og derpaa gjennemfoer ham atter Erindringen om hiin skrækkelge Trudsel, Süß havde udstødt imod ham, da han berørte den unge Mands Forhold til hans Søster. Al Frygt for hans gamle Fader, for den Skjændsel, en saadan Forbindelse om den endogsaa kun blev omtalt medførte, overvældede ham. Der gaves Øieblikke, hvori han forbandede den Daarskab, endogsaa kun at have vexlet et Ord med den skjønne

Jødinde, hvori han besluttede at forlade Haugen, ikke at see hende mere, at aabenbare sin Fader Alt inden det var for sildigt; men naar han derpaa tænkte sig hendes skjønne Aasyn, de rene, uskyldige og dog saa interessante Træk, og hine Øine, der saa gjerne og med saa usigeligt Udtryk hvilede paa ham, da var det, jeg veed ikke om jeg skal kalde det Forfængelighed Daarskab, Kjerlighed, eller vel endog hiint forunderlige Tryllerie, der siden Rachels Dage skal have hvilet over Israels Døttre, der med uimodstaaelig Magt drog ham hen til den Side af Haugen, hvor den skjønne Lea, siden den første Martsaftens Skumring ventede ham.

„Endelig, endelig!" sagde Lea med Taarer, i det hun rakte ham sin hvide Haand gjennem Stakittet, der adskilte de tvende Hauger. „Naar ikke Foraaret imidlertid havde maattet komme, sandelig jeg havde tænkt, der allerede var gaaet et Fjerdingaar. Jeg er ret vred; hvortil skal det ogsaa at gaae herigjennem Haugen paa denne slemme Aarstid, naar I frit og aabenlyst tør komme gjennem Gadedøren; De maae vide, Herr Naboe, jeg er rigtig meget utilfreds med Dem."

„Lea!" svarede han, idet han drog den skjønne Haand til sine Læber, „misskjend mig ikke, Pige! jeg kunde sandelig ikke komme, Barn! til Dig torde jeg ikke komme, og i Din Broders Cirkler gaaer jeg ikke, og naar jeg vidste, at Du een eneste Gang havde været der, vilde jeg aldrig tale mere med Dig." Trods Skumringen troede dog den unge Mand at see en

hei Rødme stige op i Leas Kinder. Han saae tvivlsom paa hende; hun slog Øinene ned og svarede: „Du har Ret, jeg tør ikke komme i min Broders Cirkler." — „Saa har Du været der? ja Du har været der," raabte Lanbek med Uvillie, „tilstaae det kun, jeg kan nu dog allerede læse Alt i Dine Øine." — „Hør mig" svarede hun, idet hun bevæget trykkede hans Haand „Ammen har sagt Dig, hvad der foregik efter Carnevalet, og hvorledes jeg bad og bønfaldt ham om, at løslade Dig. Siden den Tid er hans Forhold ganske forandret; han er venligere, behandler mig som om jeg paa eengang var bleven fem Aar ældre, og lader mig endogsaa undertiden kjøre ud med sig. For nogle Dage siden, befalede han mig at pynte mig saa smukt som muligt, lagde mig et skjønt Halsbaand i Haanden, og om Aftenen førte han mig op af Trappen i sit eget Værelse. Der vare kun Faa, jeg kjendte, de fleste Herrer og Damer vare fremmede for mig. Man spillede og dandsede, og i Begyndelsen behagede det mig meget, siden vistnok ikke, thi —"

„Thi?" spurgte Lanbek spændt.

„Kort, det behagede mig ikke, og jeg vil ikke oftere — gaae derhen."

„Jeg vilde ønske, Du aldrig havde været der," sagde den unge Mand.

„Ak kunde jeg da vide, at Selskabet ikke var passende for mig? svarede Lea sørgmodig;" og desuden sagde min Broder udtrykkelig, at det vilde glæde min Brudgom, naar jeg ogsaa kom blandt Folk."

„Hvem, har han sagt, hvem vil det glæde?“ raabte Lanbek.

„Nu Dig“ svarede Lea? „overhovedet, Lanbek, jeg veed slet ikke hvorledes jeg skal forstaae Dig; Du er saa kold, saa spændt; netop nu, da vi kunne tale aabenlyst og uden Forhindringer, er Du saa ængstelig, saa stum; istedetfor at komme ind i Huset, sætter Du mig netop Stævne i Haugen; jeg veed dog ikke for hvem man skulde frygte saa meget, naar man eengang staaer i et saadant Forhold?“

„I hvilket Forhold?“ spurgte Lanbek.

„Naa hvor Du igjen spørger besynderlig! Du har anholdt hos min Broder om mig, og han svarede Dig, hvis jeg vilde, og hvis Hertugen ved et Rescript vilde ophæve Hindringerne mellem vores Religion saa var der intet i Veien. Jeg er kun glad over at Du ikke er Catholik, thi saa var det ikke muligt; men I Protestantere have jo intet Overhoved og ere dog ligesaa godt Kjættere, som vi Jøder.“ „Lea, for Guds Skyld! bespot ikke!“ raabte den unge Mand med Forfærdelse, „hvem har sagt Dig disse Ting? O Gud, hvorledes skal jeg bringe Dig ud af denne frygtelige Vildfarelse!

„Ak, gaae dog!“ svarede Lea. „Det opbringer Dig, at jeg vovede at sætte mit forhadte Folk ved Siden af Eders. Men vær ikke bange; Folk siger, at min Broder kan Alt, han vil vist hjælpe os, thi hvad han siger, synes Hertugen er ret. Dog een Bøn har jeg Gustav; vil Du ikke føre mig ind i Din Familie? Du har to Søstre, jeg har allerede nogle Gange seet

dem fra Vinduet; hvor det glæder mig engang at blive saa nær forbunden med dem! Jeg beder Dig lad mig lære at kjende Dem."

Den ulykkelige unge Mand havde ikke Evne til at svare, endogsaa med et eneste Ord; hans Tanker, hans Hjerte vare nærved at standse. Han saae som et Menneske, der ved en pludselig Skræk er berovet alle sine Sandser, med vidt opspilede torre Dine, hen paa Pigen, der, om end ikke i dette Dieblik, dog snart maaskee skulde være endnu ulykkeligere end han, og, som nu smilende drømmende, sorgløs, som et Barn ved en frygtelig Afgrund, plukkede sig Blomster til sine Krandse.

„Hvad fattes Dig, Gustav?" sagde hun ængstelig, da han endnu bestandig taug. „Din Haand ryster i min, er Du syg? Du er saa forandret." Dog — endnu inden han kunde svare, sagde en dyb Stemme ved Siden af Lea: „Bon soir, Herr Expeditionsraad! de underholder Dem her i Skumringen med deres Brud? det er en kjølig Aften; hvorfor spadserer De ikke heller op i den varme Stue? De veed jo mit Huus staaer aabent for dem til enhver Stund.

„Med hvem taler Du her Gustav?" sagde den gamle Lanbek, der netop i det samme Dieblik traadte til. „Dine Søstre paastaae, at Du underholder Dig hernede med et Fruentimmer."

„Det er Herr. Ministeren," svarede Gustav næsten aandeslos.

„Skyldige Tjener", sagde den Gamle tort. „Jeg har vistnok ikke den Fornoielse at see Deres Excellenze i

denne Skumring, men jeg griber Leiligheden for at aflægge min skyldigste Taksigelse for min Søns Forfremmelse; jeg er ogsaa meget charmeret over at De holder paa troe Naboeskab med min Søn."

„Man tager Feil," svarede Süß med hæs Latter, „naar man troer, at jeg har gjort mig Umage for at parlere med deres Herr Søn i Skumringen herover Haugegjærdet; jeg kom kun for at hente min Søster, fordi det er lidt kjøligt, og Natteluften kunde skade hende."

„Med Deres Søster?" sagde den Gamle streng; „Dreng hvorledes skal jeg forstaae det, tal!

„Echaufeer Dem dog ikke saa meget Herr Provincialconsulent," svarede Joden, „Ungdom og Viisdom følges ikke ad, og han gjør kun i al Ære Cour til min Lea."

„Skjændige Dreng! raabte den gamle Mand, i det han slog sin Haand om sin Søns Arm, og drog ham bort, „gaae op paa Dit Kammer, jeg vil tale et Ord med Dig; og De Jomfrue Süß, lad det aldrig falde Dem ind at tale med Sønnen af en ærlig Christen, med min Søn, og om Deres Broder saa var Konge af Jerusalem, det vilde dog ikke være nogen Ære for mit Huus." Med vaklende usikkre Skridt førte han sin Søn bort. Lea græd hoit. Men Ministeren loe haanlig. „Parole d'honneur!" raabte han, „det var en skjøn Scene! forglem De iøvrigt ikke Herr Expeditionsraad, at De endnu kun har fjorten Dages Frist til Deres Frierie; indtil den Tid, og fra den Tid vil jeg holde mit Ord."

10.

Den unge Lanbeks til Frygt grændsende Agtelse bød ham ham taalmodig og uden Knurren at følge Faderen, og mange Aars Erfaringer om den Gamles Characteer, forbød ham at undskylde sig i dette Dieblik, da Skinnet var saa paafaldende imod ham. Consulenten kastede sig i en Læneſtoel i sit Værelse og skjulte sit Ansigt. Bekymret og ængstelig stod Gustav ved Siden af ham og vovede ikke at tale; men den unge Mands skjønne Søstre sloi til, da de saae Faderens Svaghed, spurgte ømt hvad der fattedes ham, søgte at drage hans Hænder ned fra Ansigtet, og vædede dem med deres Taarer. — „Det er den Skurk der", raabte han efter nogen Tids Forløb, i det hans Vrede beseirede hans legemlige Svaghed; „ham er det, der bedækker Eders Huus, vort gamle gode Navn, Eder, I uskyldige Børn, med Elendighed, Skam og Skjændsel; den Landsforræder, den Judas, den Fadermorder — thi idag har han slaaet Sømmet i min Liigkiste."

„Fader! for Guds Skyld! Gustav!" raabte Pigerne bævende, i det de frygtsomt saae paa deres blege Broder og klyngede sig til den gamle Lanbek.

„Jeg veed", sagde den ulykkelige unge Mand, „jeg veed, at Skinnet er imod mig —"

„Vil Du tie!" foer Consulenten op med glødende Dine og en truende Gebærde, „Skinnet? Mener Du, at Du nok engang kan blænde mine svage Dine, ligesom dengang efter Carnevalet? ikke sandt, det vilde falde Dig langt beqvemmere, naar disse to Dine reent

vare lukkede, naar de havde gravet den gamle Landsbek saa dybt ned i Jorden, at intet Budskab om hans Navns Skjændsel mere kunde naae ham. Men Du har forregnet Dig, Elendige! Jeg vil gjøre Dig arveløs; her staae mine kjære Børn, men Du skal være udstødt, Du skal være berøvet mit ærlige Navn, og min Forbandelse skal —"

„Fader!" raabte hans tre Børn med een Røst, Døttrene styrtede sig over ham, og for første Gang vovede Hedevig at berøre Faderens hellige Læber, i det hun tillukkede den til Forbandelse aabnede Mund med Kys. Den yngre havde uvilkaarlig stillet sig foran Gustav, og grebet hans Haand som om hun vilde forsvare ham; men den unge Mand løsrev sig kraftigt; aldrig havde hans Ansigt, hans truende Øie lignet hans Faders Træk saa meget som i dette Øieblik, og i det han kastede sit tungt sammenpressede Bryst langt frem, sagde han: „Jeg har taalt Alt hvad det er muligt en Søn kan taale af sin Fader, men jeg har endnu andre Pligter, min egen Ære maa jeg vogte; om det end er min egen Fader, der angriber den. Det havde kunnet været dem nok, naar jeg ved Alt hvad der er mig helligt forsikkrer Dem, at jeg ikke er det, hvorfor De holder mig. Naar De ikke længer har nogen Tillid til mig, naar De opgiver mig, saa bliver der mig intet mere tilovers. Lev vel — jeg vil endnu kunde spare Eder een Skjændsel."

„Du bliver!" raabte den Gamle mere ængstelig og bævende, end befalende efter ham. „Mener Du, dette er Maaden til at forsone en krænket Fader?

har Du saa megen Hast med at gaae foran mig, og søge en Vei, hvor jeg aldrig mere vilde træffe Dig? Thi jeg har levet redelig og efter min Samvittighed, men Dig og Din Hensigt forstod jeg nok."

„Men Fader", sagde hans yngste Datter med blid Stemme, „vi have jo alle holdt saa meget af Gustav, og De har selv tidt sagt os, hvor brav og dygtig han er, hvad Skrækkeligt kan han da have forbrudt, siden De fremfarer saa haardt imod ham?"

„Det forstaaer Du ikke, eller det kan Du ikke forstaae: Jødens Søster elsker han, og med hende og hans Herr Svoger Süß har han holdt Conference ved Haugegjærdet. Nu tael! kan Du undskylde Dig? O jeg Daare, der indbildte mig at man havde løftet ham i Veiret og givet ham Embede, for at lægge en Fælde for mig; hans jødiske Allerkjæreste er det, der har gjort ham til Expeditionsraad."

„Fader vil ikke forstaae mig", sagde den unge Mand med Taarer i Øinene, „derfor vil jeg tale til Eder. Eder, kjæreste Søstre, vil jeg redelig fortælle hvorledes Omstændighederne forholde sig, og jeg troer ikke, at I ville fordømme mig." Pigerne satte sig sørgmodige ned, den Gamle støttede sin rynkede Pande paa Haanden, og lyttede opmærksomt. Gustav fortalte, først rødmende, og derpaa ofte afbrudt af Veemod, hvorledes han havde lært Lea at kjende, hvor god og bøielig hun havde været, hvor gjerne hun havde talt med ham, fordi hun ikke havde noget Menneske, med hvem hun kunde tale. Han gjentog derpaa Samtalen med den jødiske Minister, og dennes

snedige Andragende; han forsikkrede, at han aldrig havde næret nogen Tanke om en Forbindelse med Lea, og at han netop i denne Aften selv vilde have sagt det til Ministeren, hvis Faderen ikke saa pludselig var kommet imellem dem.

„Du har handlet meget urigtigt, Gustav", sagde Hedevig, hans ældre Søstre, en rolig og fornuftig Pige. „Da Du aldrig, endog kun fjernt, kunde tænke paa en Forbindelse med denne Pige, saa var det Din Pligt som redelig Mand, slet ikke at indlade Dig med hende. Ogsaa deri har Du handlet saare urigtigt, at Du ikke dengang strax betroede Din Fader Alt; men nu har Du gjort Din hele Familie ulykkelig og gjort den til Spot for Folk; thi mener Du, at Süß ikke vil holde hvad han har truet Dig med? Ak! han vil hævne sig paa Fader, paa Dig, paa Alle."

„Gaae og bed Fader om Tilgivelse", sagde den skjønne Trine grædende. „Du maa ikke ovenikjøbet gjøre ham Bebreidelser, Hedevig, han er ulykkelig nok. Kom, Gustav", vedblev hun, i det hun greb hans Haand, og førte ham hen til Faderen, „bed ham om Tilgivelse; ja vi ville blive ret ulykkelige, den onde Mand vil styrte os Alle i Fordærvelse, ligesom han alt har gjort det ved Landet, men lad der i det mindste være Fred imellem os indbyrdes. Naar vi endnu beholde os selv, saa have vi Meget, om han endog berøver os alt Andet."

Den Gamle saae længe, dog ikke med Uvillie, paa sin Søn. „Du har handlet som et forfængeligt

ungt Menneske, og den Opmærksomhed, denne Jødinde skjænkede Dig, har forblændet Dine Öine. Du har, jeg føler det, maaskee allerede i rum Tid bødet derfor, men visselig i denne Aften. Kathrine har Ret; jeg vil ikke længer være vred paa Dig; vi maae nu væbne os imod en frygtelig Fjende. Troer Du, at han vil holde Ord med de fjorten Dages Frist, han raabte efter Dig?"

„Jeg troer og haaber det", svarede den unge Mand.

„Til den Tid maa mere være afgjort end vort Huus's Skjæbne", vedblev den Gamle; „Römchingen og Süß — eller vi; hvo der taber, betaler Gildet. Men lov mig nu, Gustav, at Du aldrig mere vil søge Jødinden, hverken i Haugen, eller noget andet Sted, og under denne Betingelse vil jeg tilgive Dig Din Daarskab."

Gustav lovede det med bævende Læber, og forlod derpaa Værelset, for at skjule den Bevægelse, hvori han var. Endnu længe og med uendelig Veemod tænkte han paa den ulykkelige Skabning, hvis Hjerte tilhørte ham, og som han ikke torde elske. Han deelte vel alle sin Tids strænge religiøse Synspunkter; men han gyste over den Forbandelse, der forfulgte en uden Hjem adspredt Menneskestamme i de tusinde Led, og syntes at drage Enhver med i Fordærvelsen, der paa den naturligste Maade nærmede sig selv den Ædleste af deres Slægt. Han fandt vel ingen Undskyldning for sig selv og sin forbudne Tilbøielighed til en Pige, der ikke deelte hans Troe, men

han vandt nogen Trøst, i det han underordnede sin egen Skjæbne en høiere Tilskikkelse.

Hans Fader og Søstre samtalede endnu længe om ham og hvad der var foregaaet, og Erindingen om saa mangen skjøn Dyd hos den unge Mand forsonede efterhaanden den Gamle, saa at han selv nogenlunde undskyldte hans Fordølgelse af Ministerens Forslag. Men da om Aftenen silde de to Søstre vare alene, sagde Trine: „Det er vel sandt, Gustav har feilet; men i hans Sted vilde enhver anden Anden ogsaa have feilet. Jeg har seet hende, en Gang ved Vinduet, og en anden Gang i Haugen; jeg har ikke mit hele Liv seet Nogen saa skjøn og indtagende; hvad ere alle Ansigter i Stuttgart, hvad er selv den skjønne Marie, af hvem man gjør saa stort et Mirakel, imod dette herlige Ansigt; nei, Hedevig, jeg vilde ogsaa kunne blive ganske forelsket i hende.“

„Hvor kan Du dog sladdre saa ufornuftigt“, svarede Hedevig uvillig; „om hun end er nok saa yndig, saa er og bliver hun dog kun en Jødinde.“

11.

Det var ikke alene deres Broders ulykkelige Kjærlighed, som i de følgende Dage ængstede Consulentens skjønne Døttre; nei, det var det besynderlige og trykkende Forhold, der syntes at herske mellem Fader og Søn, som kostede de fire skjønne blaae Øine mangen lønlig Taare. Man kunde ikke sige, at de havde seet mørkt til hinanden, at de havde spurgt knarvurnt eller svaret med Kulde; men desuagtet saae man paa

dem Begge, at Sorg og Bekymringer beskjæftigede dem, og Pigerne bleve bestandig paa ny vildledede i deres Formodninger om Grunden til denne Græmmelse, naar de undertiden saae den gamle Mand og hans Søn staae sammen i en Vinduesnische og hviskede tilsammen, fortroligere, men ogsaa alvorligere end nogensinde tilforn. Endelig bleve Søstrene endogsaa for tre Aftener om Ugen formelig forviste af den store Dagligstue, der om Vinteren tjente hele Familien til Opholdssted; og — hvad med deres Vidende aldrig før var skeet — der blev for disse Aftener lagt i Kakkelovnen i Papas lille Bibliothekkammer, og de fik Tilladelse til at amusere sig med de fortræffelige gamle Jurister og Philosopher.

Rigtignok betænkte hverken Fader eller Søn, ved at anvise dem dette Exil, at man fra Bibliotheket i den øverste Etage kunde komme ind i Studerekammeret, derfra ind i Gjæsteværelset, og fra Gjæsteværelset ind i det saakaldte Pulterkammer, hvorfra en fiirkantet Aabning, forsynet med en Luge, gik ned til Dagligstuen, for at lede Luft eller Varme i dette Værelse; de betænkte heller ikke, at qvindelig Nysgjerrighed vel vilde have gjennembrudt endnu stærkere Skranker end dem, der laae imellem hiint Kammer og Bibliotheket. Nogle Aftener havde iøvrigt dog en endnu mægtigere Følelse end Nysgjerrighed, nemlig Frygt, holdt Pigerne tilbage i Bibliotheket. Hedevig paastod allerede oftere oppe fra hiint Kammer at have hørt Fodtrin og en skrækkelig Stønnen, og den smukke Trine var bange for at gaae derhen, fordi hiint

Kammer kun ved en tynd Væg af Træ og Muursteen var adskilt fra deres Naboe, den frygtede Jode Süß's Værelse.

Men en Aften, da man allerede forlængst havde sendt Pigerne bort, saae Trine, der havde listet sig ned til Midten af Trappen, tre Mænd træde ind til hendes Fader, hvilke bragte hendes Nysgjerrighed til det høieste. Den første, der langsomt og pustende listede sig op af den nederste Trappe, og blev staaende nogle Gange for at trække Veiret, var intet mindre end den lutherske Prælat Klinger. Hans snee-hvide Paryk, hans Prælatkjæde, der netop hvilede over Maven, og hans gamle, dybtliggende Træk indgjøde Pigen en ualmindelig Ærefrygt; efter ham fulgte med hastige Skridt Oberst og Staldmester v. Röder, en Mand, hvem man holdt for meget klog og tapper, men tillige ogsaa for meget verdslig i sine Sæder; og over den tredie havde hun nær leet ganske høit: det var den lystige Capitain Reelzingen, der vidste at fortælle saa mange snurrige Historier og Indfald, og allerede paa saa mangt et Bal nær havde faaet hende til at lee af fuld Hals. Idag havde han lagt sit Ansigt i ganske ærbare Folder, og saae netop ud som dengang, da han paa parole d'honneur svoer, at han vraiment elskede hende. Hun saae smilende efter ham, indtil hans uhyre lange Kaarde var forsvunden i Døren, og ilede derpaa op i Bibliothekkammeret, hvor hun traf den blonde Hedevig, der havde lukket Øinene tæt til, for ikke at blive bange for et Spøgelse, hvis det tilfældigviis skulde spadsere

frem og tilbage i Bibliotheket. „Idag maae vi kige derned!“ erklærede Trine, „og kom kun nu, og folg strax med; tænk Dig, Folk kommer her sammen ligesom ved et Carneval. Har Du nogensinde før seet Prælaten Klinger og Capitain Reelzingen i eet Værelse, og dertil Oberst Röder, og“ — tilføiede hun da Søsteren tøvede — „jeg skulde tage meget feil, om jeg ikke, da Døren engang gik op, ogsaa saae Blankenberg.“

Det sidste Navn slog Hovedet paa Sømmet; Trine tog Lyset og gik med bankede Hjerte foran, Hedevig fulgte saa tæt som muligt efter den modigere Søster, og da hiin aabnede den skjæbnesvangre Kammerdør, holdt hun sig fast ved hendes Kjole. Aabningen var netop anbragt ved Ovnen i Dagligstuen, der laae i Etagen underneden, og Trine kunde, da hun trak den lille Luge op, selv naar hun lagde sig paa Knæe og bukkede Hovedet dybt ned, dog ikke see flere end fire eller fem af de forsamlede Mænd; ogsaa Hedevig bukkede sig nu ned, og forsogte at see endnu dybere end Søsteren, men fortrædelig reiste hun sig igjen og sagde: „Jeg kan ikke see andet end Prælatens brede Ryg, nogle Parykker og Oberstens Uniform; veed Du da vist, at Blankenberg er der?“

„Ganske vist!“ svarede Trine med et skalkagtigt Smiil. „Men lad os lytte efter hvad de sige, maaskee kjender Du Din Elsker paa Stemmen.“

De satte sig ned paa Gulvet ved Siden af Aabningen og lyttede; den behagelige Varme, der trængte op fra Ovnen, og deres Nysgjerrighed, lod dem en

Tidlang forglemme Martsnattens følelige Kulde; endelig reiste Hedevig sig utilfreds: „Mener Du, vi kunne blive kloge paa den Snak, hvoraf man kun kan forstaae Halvparten? De passiare igjen, som bestandig, om Landets Vel, om Hertugen, om Süß, om Alting; hvad angaaer det os! Kom! det er ret fælt her, og koldt. Pige! saa staae dog op!"

Men Trine vinkede ad hende, at hun skulde tie; man hørte netop nu Oberst Röder forelæse Noget med bestemt og lydelig Røst, den dybe Stilhed rundt omkring blev kun undertiden afbrudt af en hurtig svindende Mumlen af Uvillie. Nu talde den gamle Lanbek; Trines muntre Træk gik efterhaanden over til Forbauselse og Angst; endelig, da Mændene underneden igjen talde høit, men bifaldende tilsammen, og klinkede med Glassene, foer en høi Rødme over Pigens skjønne Ansigt, og hendes Øine funklede, da hun forsigtigt lukkede Lugen, greb Lampen og tiltraadte Tilbageveien med sin Søster.

„Har Du forstaaet Noget?" spurgte Hedevig; „Du lod til paa eengang at blive saa opmærksom; hvad Mærkeligt har de da talt?"

„Jeg veed ikke Alt; jeg kan ikke sige Alt", svarede Trine eftertænksom; „det kommer mig for som om jeg havde drømt det Altsammen. Hør — men tie: det kunde gjøre os Alle ulykkelige. Der er farlige Mennesker nede hos Fader. Jeg gyser, naar jeg tænker paa hvad det kan blive til."

„Saa tael dog, eenfoldige Barn! jeg er to Aar

ældre end Du, og Du skal ikke have Hemmeligheder for mig."

„Tænk Dig", vedblev Trine, med sagte Stemme, „Süß vil giøre os katholske og omstyrte Landets Forfatning; saa mister Fader, og alle andre med, deres Embede."

„Katholske!" raabte Hedevig med Forfærdelse, „saa skulde vi jo blive Nonner, hvis vi ikke bleve gifte? nei, der er afskyeligt."

„Ak, det har vel ingen Nød", svarede Trine, smilende over sin Søsters Jammer, „saa maatte der gives mange Nonner, naar alle de, der ingen Mænd fik, skulde gaae i Kloster; men vær Du rolig, det kommer ikke saa vidt. Om tre Dage, sagde Röder, vil Hertugen reise, og medens han er i Philippsborg, ville de Mænd dernede tage Jøden og alle hans Hjelpere til Fange i Landskabs-Forsamlingens Navn, og saa bevise Hertugen, hvor slet hans Minister har huseret.

„Ak Gud, ak Gud! det gaaer aldrig godt" sagde Hedevig grædende, „Alt vil gaae galt, thi Hertugen troer hellere alle Andre end dem, der hører til Forfatningen; jeg husker nok hvad Overjægermesterinden engang fortalte mig om Fader, Du skal see, det gaaer galt?"

„Og om det ogsaa skulde," svarede Trine, saa ere vi Døttre af en Mand, der gjør Alt, hvad han foretager sig, til sit Fædrelands Bedste. Det kan trøste os." Den modige Pige tog en med mange skjonne Kobbere smykket Bibel ned af Bogskabet. Hun

gav sin grædende Søster det nye Testamente, for at hun kunde adsprede sig ved Kobberne og de rimede Sententser. Hun selv slog det gamle Testamente op. Hun skjulte sin egen Bekymring for sin Fader ved at nynne en Vise sagte for sig selv, medens hendes skjonne Fingre travlt gjennemilede de af Ælde gulnede Blade fra eet Billed til et andet. —

12.

Der gives i enkelte Staters Liv Momenter, hvor den opmærksomme Betragter endnu efter et Aarhundrede vil sige: her, netop her maatte en Crisis indtræffe; eet eller to Aar sildigere vilde de samme Omstændigheder ikke længer have havt samme Virkning. Det er da ikke længer muligt for den endelige Aand at tænke sig Udeblivelsen af en saadan Sammenføielse af Tingene, og af den uendelige Række af mulige Følger at knytte dem til hverandre, der danne et ligesaa nødvendigen sammenkjædet Heelt, som et henrundet Aarhundrede med alle sine historiske Sandheder. Her viste sig Guds Finger, pleier man at sige, naar man støder paa saadanne vigtige Dieblikke i en Stats Liv. Men der har til alle Tider existeret Mænd, der, hvad enten de vare ledede af deres egen Genius, eller af Historiens Studium, have ahnet, beregnet saadanne Momenter, og de virkede da allermeest overraskende, naar de ikke lode sig nøie med at have forudseet en saadan Crisis, men besade Mod nok selv at gribe ind i rette Tid, og Kraft nok til heeltigjennem at udføre en Rolle deri. Historien har for-

længst fældet Dommen over Karl Alexanders Minister og hans korte Regjeringstid. Den forbander ingen Dodelig, ellers maatte den forvandle Würtembergs Taarer og Sukke til haarde Ord imod Ophavsmanden til dets Ulykke i Aaret 1737; men den mindes med Kjærlighed nogle Mænd, der ikke lode sig henrive af den almindelige Fordærvelses Strøm, der ahnede, at der maatte skee en Forandring; der ikke skjælvede for den Tanke, selv at fremføre den, og som ogsaa da med Rolighed og Sindighed førte deres Lands Sag, da en Høiere havde paataget sig at styre en uventet hurtig Omvexling af Tingens Stilling, i det han tillukkede et Par fyrige Øine og bød, at et tappert Hjerte skulde høre op at slaae.

Hvo skulde vel see paa dette muntre Stuttgart og dets fredelige Gader, at det engang var Skuepladsen for saa trykkende Bekymringer? Hvor beroligede over Tingenes Gang ere ikke Sønnesønnerne af dem, der i hiin skjæbnesvangre Marts i hver Time maatte skjælve for deres Familiers Skjæbne, for deres Lands gamle Rettigheder, ja selv for deres Troe.

Hvo der saae den overmodige Süß i sin Karosse med sex Heste kjøre igjennem „die reiche Vorstadt", hvorledes han stolt smilende saae ned paa de blege, fjendtlige Ansigter, han overalt mødte; hvo der saae den skrækkelige Hallwachs, hans fortrolige Ven og Raadgiver ved hans Side, og betænkte, hvor mange fordærvelige Planer denne Mand havde udtænkt, hvor mange uhørte Monopoler han havde indført, og hvorledes han bestandig tragtede efter at opfinde nye; hvo

der kjendte den ubegrændsede Tillid, Hertugen satte til disse Mennesker, han maatte vel fortvivle om Muligheden af Frelse.

Dertil kom endnu de besynderlige og modsigende Rygter, der vare i Omløb. Nogle sagde Hertugen var reist til Philippsburg og Kehl, men havde ikke givet Regjeringen i Raadets Hænder, men overleveret Joden Süß Seglet; Andre modsagde dette og paastode, man havde seet Hertugen ved et Vindue i Slottet Ludvigsburg, og at han var ikke reist. I en Landsby ved den østerrigske Grændse i Oberlands-Districtet skulde Katholikkerne pludselig have overfaldet de protestantiske Indvaanere, og da de sidste havde beholdt Kamppladsen, var et Compagnie Kredstropper rykket over Grændsen og ind i Landsbyen. Men besynderligt lød det Rygte, der desuden endnu stadfæstede sig, at Overfinantsraad Hallwachs havde bestilt et kostbart Messegevant hos Hofskrædderen, og befalet ham at have det færdigt til den 18de Marts, om han endog skulde arbeide med halvtredsfindstyve Svende; hvis han ikke fik det færdigt, skulde han kastes i Fængsel. En luthersk Geistlig, hvem man navngav, skulde have foræret Skolebørnene smaae Kors, skaarne af Træ, med de Ord: „Kun naar I holde disse i Hænderne, kunne I rigtigt bede.“ Endelig fortalte man som noget ganske paalideligt, at Joden havde sagt til Hertugen over Taffelet: „Stænderne, Deres Durchlauchtighed, ere egentlig Modstænder (Die Stände sind eigentlich Widerstände); men de staae kun saa længe til de ere trætte og matte.“ Karl Alexander havde smilende givet

ham til Svar: „C'est vrai; allons donc leur donner des chaises, et une fois assis ils ne se leveront plus." (Det er sandt, lader os da give dem Stole, og naar de engang ere komne til Sæde, reise de dem ikke mere.) Ogsaa hine Mænd, der havde besluttet at forekomme den truende Fordærvelse, hørte disse Rygter. Men de vare kolde og rolige derved; de vidste jo, at der forestod Würtemberg en saadan Forandring, at det enten vilde vinde Lettelse, eller blive styrtet saa dybt i Ulykke, at den Enkeltes Jammer maatte forstumme derover. Man fortalte, at de skal have forberedet Alt hvad der hører til med Landfolkets Hjelp at møde en mægtig og ondskabsfuld Fjende, og hvis deres Forehavende skulde lykkes, saa havde de kun nogle enkelte af Forfatnings-Repræsentanternes klartstraalende Navn at takke derfor; thi til disse var man i Würtemberg vant at fastknytte Landets Interesse.

Det var silde om Aftenen den 11te Marts, da Consulent Lanbek med sin Søn og Capitain Reelzingen sade ved et Glas Viin i hans Dagligstue. Begge Lanbekkerne vare alvorlige og mørke, men Capitainen kunde ei heller nu skjule sin freidige Munterhed, thi han deelte sin Opmærksomhed og sin Samtale imellem Vinduesnischen, hvor Gustavs to Søstre sade, og de to Mænd ved hans Side. Hedevig saae bleg og stille hen for sig paa sine Naale, men over Trines Ansigt hvilede en høiere Rødme end sædvanlig, og hvert Dieblik viste sig de hvide Tænder og de skjønne Smilehuller i hendes Kinder, thi

Capitainen vidste igjen at fortælle lystige Indfald og Historier

„Hvorledes er Eders Hest? Capitain?" spurgte den gamle Landek.

„Min Fux er en bedre Infanterist end jeg selv", svarede han; „naar jeg rider de sex første Timer i Trav og op ad Bjerget i Skridt, saa kan jeg bequemt ride de næste sex i Gallop. Han har kun een Feil, den, at han endnu ikke er betalt, og volder mig ved denne Udyd ofte stor Jammer."

„I kan", vedblev den Gamle, „naar I fra Galgestien af rider i skarp Trav, passere Ludsvigsburg mellem Kl. 11 og 12; Kl. 4 maa I være i Heilbronn, og der lader I Hestene hvile; mellem 8 og 10 imorgen er I i Oehringen."

„Men, Fader", faldt Gustav ham i Talen, „vilde det ikke være raadeligere at ride ad Heidelberg til? Jeg vil vædde paa, at vi ikke længer ere sikkre ad Oehringen. Betænk dog, at den tydske Orden har strakt sig dybt derind, at de i Mergentheim sikkert have faaet Budskab fra Biskoppen i Würzburg, at —"

„At", vedblev Faderen, „I vil vække langt mere Opmærksomhed paa Landeveien til Heidelberg, og at I, om I ikke længer skulde finde Veien reen, i den yderste Nød har et Tilflugtsted hos min gamle Herre og Patron, Hertugen i Neustadt, der sikkert ikke udleverer Eder i de første Dage. Hvis saa Alexander er tilfreds med hvad vi her have gjort, kan I altid vende tilbage; hvis ikke, saa gaaer I, som sagt, videre til Frankfurt."

„Gud! at jeg skal lade Eder blive tilbage i en saadan Crisis", raabte Gustav med Taarer; „at jeg maaskee skal være Skyld i Eders Ulykke; at Alt kan gaae slet, naar Süß erfarer min Flugt og hævner sig over Dem, Fader. Nei, jeg kan, jeg tør ikke forlade Dem."

„Nei, Fader", afbrød Hedevig ham, i det hun endnu blegere end tilforn ilede til, og greb sin Faders Haand, „han tør ikke forlade os; o, I har skrækkelige Ting for, jeg veed det nok, I ville stifte en Sammensværgelse imod disse mægtige Mennesker. Lad det være, Fader, Süß og de Andre ville tilgive Dem; ak, Angsten vil dræbe mig."

„Hvor Du taler, Pige", sagde Trine, der ogsaa var kommen til; „hvad Mænd gjøre og hvad vor Fader gjør, angaaer ikke os. Men hvorfor skal da Gustav netop nu saa hurtig bort? Han kunde være os Alle saa nyttig."

„Fordi jeg ikke vil have nogen Jødinde til Datter", sagde den Gamle stræng, „derfor skal han bort. Fordi jeg har opfanget et Brev fra hans Charmante og sendt det med Protest til Jøden, og fordi denne nu raser og med Magt vil have Eders Broder til Svoger, eller sætte ham paa Neuffen, derfor skal og maa han nu af Veien for ham. Dog, jeg vilde i denne Stund ikke saare Dig, Gustav; vi skilles som Venner, og alt Andet skal være glemt; hvo veed naar og hvor vi see hinanden igjen!"

I det den Gamle sagde de sidste Ord og rakte sin Søn Haanden, blev der banket hurtigt og heftigt

paa Døren, og førend endnu Nogen svarede, traadte en Skikkelse, hyllet i en Kappe, pludselig ind. „Hvad skal det betyde", sagde den gamle Landbek, „hvem trænger sig saaledes om Natten ind i mit Huus, hvem er De?"

„Blankenberg!" raabte Hedevig, da hiin kastede Kappen af, og traadte hurtigt og rødmende nogle Skridt frem.

„Om Forladelse, Hr. Consulent", sagde den unge Mand ilende, „Nøden maa undskylde mig. Gustav, Du maa paa Øieblikket afsted; Lieutenant Pinassa skrev netop i dette Øieblik til mig, at han efter General Römchingens Befaling skulde arrestere Dig inat imellem Kl. 11 og 12. Den ærlige Dreng vilde ikke gjerne træffe Dig i Reden."

„Tak, tak!" svarede den Gamle, i det han trykkede Blankenbergs Haand. „Tømmer Glasset, Børn, og tager Afskeed i Hast; her, min kjære Reelzingen", vedblev han, og trykkede den overraskede Capitain en Pung i Haanden; „man kan ikke vide om Eders Vei maaskee deler sig. De er saa ædelmodig at ledsage min Søn."

„Og med Penge vil De lønne dette?" afbrød Capitainen ham uvillig; „Parole d'honneur, Herre! jeg ledsager min Hr. Broder, fordi vi ere gamle Amicister, og ikke for Deres Guld. For skulde jeg —"

„Reelzingen", sagde Trine, med sin søde Stemme. „De forstaaer dog heller slet intet Spøg; det er lutter Kobbermynter, og jeg har givet Fader Punsen, for at narre Dem April."

„Jeg forstaaer Dem", hvidskede Capitainen, i det han rødmende kyssede den skjønne Piges Haand. „Jeg vil derfor bringe Dem nogle Sager fra Frankfurt."

„Bring mig", svarede hun, i det hun ikke længer kunde tilbageholde sine Taarer, „kun vor Gustav tilbage i god Behold, og", tilføiede hun, smilende gjennem sine Taarer, „gjør mig ingen gale Streger, som kunde forraade Eder."

„Hestene staae færdige udenfor Seethor", sagde den Gamle til Blankenberg og hans Søn, „I tør ikke selv passere Porten, thi den første Rund er allerede forbi. Ledsag De min Søn, Hr. v. Blankenberg, igjennem Haugerne, og bring mig Efterretning hvorledes de ere komne afsted."

Den unge Lanbek omarmede Fader og Søskende, Søstrene fulgte grædende ham og hans Venner indtil Haugedørene, og da Hedevig siden bittert dadlede sin yngre Søster, fordi hun havde tilladt at Capitainen kyssede hende paa Munden, svarede hiin: „Du har feilet, ikke jeg, og det fordi Du lod det være; en saadan Høflighed ere vi en Mand skyldig, der gjør saa meget for vor Broder."

„Ei", svarede Hedevig rødmende, „Blankenberg har egentlig dog ogsaa frelst ham.

13.

De tvende unge Mænd rede tause igjennem den mørke Nat. Der var ikke en Stjerne paa Himmelen, Blæsten hylede omkring Bjergene. „Hu, seer

Du der?" hvidskede Reelzingen, da de rede forbi Jerngalgen, som Hertug Frederik engang (1597) lod opreise for Alchymisten Honauer, af det Metal, han havde lovet at forvandle til Guld; „see denne uhyre Mængde Ravne, det er, som om de sporede et Bytte."

Hans Ven saae taus i Veiret, men slog pludselig Øinene ned igjen; thi det kom ham for, som om han saae Leas fine, yndige Skikkelse sidde i en klagende Stilling under Galgen. „Denne Skamstøtte af Jern er stærk nok", vedblev Capitainen, „til at bære alle Skurker i Landet; men vilde man hænge det Guld op med, som de have stukket til sig, vilde selv denne Jerngalge falde sammen som en skjør Stav! Hvor disse Ravne synge rædselfulde Melodier! Men hvorledes? — Dieu nous garde, Camerade! Giv Din Hest af Sporerne, i Sandhed, der sidder et Spøgelse ved Galgen!"

Det var som om Hestene selv frygtede dette Rædselssted, thi ved dette Udbrud jagede de op ad Bjerget med Stormens Hurtighed, og vare ikke rolige før man ikke længer hørte Ravnenes Skrig. — Der ligger en lille Broe imellem Stuttgart og Ludvigsburg, hvorom Folket veed at fortælle meget gyseligt; saa meget er vist, at der allerede er forefaldet uforklarlige Ting, og at mangen Mand læser sin Bøn, naar han om Natten rider alene over dette Sted. Sagnet siger, at Consulentens Søn og hans Ven, den muntre Capitain, lykkelig og i kort Tid havde naaet hiin Broe; men der havde det ikke været dem

muligt at faae Hestene af Stedet, og de havde fnyst og skjælvet. De unge Folk sporede dem og brugte deres Pidske, da en gammel skjælvende Stemme raabte: „Giv en gammel Mand dog en Almisse."

„Hvem vil tage sin Pung op i Nat og Taage?" raabte Reelzingen vred. „Tilbage, Gamle! gaae bort fra Broen, vore Heste ere skye for Eder, tilbage, siger jeg, eller I skal føle min P.dsk!"

„Ikke saa rask, unge Blod! ikke saa rask!" sagde den Gamle, hvis dunkle Skikkelse de nu saae sidde paa Broegelænderet; „forhast Eder ikke! I komme endnu altid betids nok; giv en gammel Mand en Almisse."

„Nu er min Taalmodighed til Ende!" raabte Capitainen og svang sin lange Pidsk i Luften. „Jeg tæller til tre, naar Du saa ikke er borte, hugger jeg til."

Den Gamle hostede og smaaloe; det kom Gustav for, som om hans mørke Skikkelse voxede i det Uendelige, og — en lang Arm strakte en stor Hat hen imod dem, — og for tredie Gang, men truende og med frygtelig Stemme, skreg Manden fra Broen: „Giv en gammel Mand en Almisse; det vil bringe Dig Lykke, og rid ikke saa hurtigt; før Kl. 12 tør Du ikke være der."

Reelzingen lod kraftesløs og skjælvende sin Arm synke; han tilstod siden, at en kold Haand havde grebet fat om den. Men Gustav tog med bankende Hjerte Børsen frem, og kastede et Sølvstykke i den store Hat. „Hvor mange er Klokken Gamle?" spurgte han,

„Jeg kjender intet andet Klokkeslag end tolv", sagde Skikkelsen, der igjen knugede sig sammen paa Hug over Gelænderet, med huul Røst: „Tak, Du skal have Lykke med Dig; rid til!" I det han havde sagt disse Ord styrtede han baglænds, med et huult Fald, ned i Sumpen, hvorover Broen gik. Forfærdet gav Reelzingen sin Hest af Sporerne, saa at den steilede heit i Veiret, og derpaa i to Spring satte over Broen. Men Gustav holdt forskrækket sin Hest tilbage; steeg af og saae ned over Rækværket paa Broen. Intet rørte sig. „Gamle!" raabte han ned; „er Du kommen til Skade? Kan jeg hjelpe Dig?" — Intet Svar, og Alt var stille som i Graven.

Nu blev ogsaa den unge Lanbek grebet af en uforklarlig Angst; han følte, i det han steeg paa Hesten, hvorledes den rystede; han vovede ikke, endnu engang at see sig om til det rædselfulde Sted, i det han jagede afsted efter sin Ven.

„Det er nu anden Gang, han har mødt mig", hvidskede Reelzingen, i det han trak Veiret dybt, da Lanbek igjen var ved hans Side.

„Hvem?" spurgte denne forundret.

„Djævelen", gav Capitainen til Svar.

Lanbek svarede ham ikke paa denne besynderlige Tale, og de jagede videre i Mulm og Nat. I Zuffenhausen slog Klokken et Qvarteer paa Tolv, da de rede derigjennem; i de fleste Huse i Landsbyen brændte der endnu Lys, og hist og her hørte man geistlige Sange indenfra. Vægteren stødte netop i Hornet og raabte; Capitainen standsede ham, og

spurgte, hvad disse Sange og Bønner saa silde ud paa Natten havde at betyde.

„Ak Herre! det er en fæl Nat", svarede denne; „der har været en Mand ved mange af Husene og banket paa, og befalede at Folkene skulde bede hele Natten indtil Klokken tolv."

„Hvad var det for en Mand?" spurgte Lanbek forbauset.

„Gamle Folk, Herre, der have seet ham, forsikkre, at det var vor gamle Præst; vor Herre være med hans Sjæl, han har nu været død i tyve Aar; men det var jo intet Uchristeligt, hvad han forlangte, derfor bede de og synge derinde, hvor der er Lys, og lade Rokken snurre dertil."

„Denne Nat kunde gjøre mig vanvittig", raabte Capitainen, i det de rede videre. „Gustav, jeg troer, inat gaaer den Onde lyslevende omkring paa Jorden; jeg tænker, det nu vilde være den bedste Tid at mane den gamle Krabat hid, hvis man havde Lyst til i Hast at blive Oberst, eller gad have et Par Gange hundredtusind spanske Quadrupler."

„Snak", svarede Vennen, „Han Du mener, har intet at bestille med Bønnen."

Det var som om deres Heste kun for et Syns Skyld løftede Benene, thi hvert Qvarteer, de lagde tilbage, syntes at voxe til et nyt. Endnu stedse vilde Ludvigsburg ikke lade sig tilsyne, og Natten var saa mørk, at de ikke heller paa Egnen kunde kjende, om de havde redet feil, eller om de allerede vare nærved Staden. Endelig, efterat de omtrent kunde have redet en halv

Miils Vei, saae de, i en Frastand af omtrent tusinde Skridt, Lys blinke; men fandt ogsaa tillige deres Vei spærret af fire Heste, der, spændte for en Reisevogn, stode tversover Landeveien."

„Ryk Dine Heste bort, Foermand!" raabte Capitainen, eller min Pidsk skal snart drive dem afsted; hvorfor holder Du her og spærrer Veien?"

„Giv Tid, I Herrer, det skal strax skee", svarede en Mand, der steeg af Vognen. Men den Tid, han brugte til at optage den nedfaldne Tømme og bringe den i Orden, varede den raske Soldat for længe, han forsøgte at sætte over det forreste Spænds slaptliggende Skagler, og opfordrede sin Ven til at gjøre det samme; men, som det pleier at skee i saadant blindt Hastværk, i samme Øieblik trak Manden ved Vognen i Tømmen, og Capitainens Hest blev med den ene Fod hængende i den stramttrukne Skagle.

Lanbek sprang af, for at hjelpe sin Ven, Kudsken løb til og beklagede hans Vanheld, og den ubetalte Hestes Fod var netop bleven fri, da man hørte nogle Ryttere komme jagende i al Hast fra Staden. Den første kunde have et Forspring af fem hundrede Skridt, men havde ingen god Hest, thi Capitainen skjelnede tydelig, at den gik i kort Paradegallop; de efterfølgende Heste trampede vel mindre kraftigt, men vare lettere tilbeens. „Plads — allons! Plads!" raabte den første Rytter; men i samme Øieblik hørte ogsaa de to unge Mænd en bekjendt Stemme, der med det vildeste Udtryk raabte: „Holdt, Jøde! eller jeg skyder Dig midt igjennem Livet."

Blandt Menigmand i Würtemberg hører man endnu undertiden et Riim, der betegner dette mærkværdige Moment; det lyder saaledes:

„Da sprach der Herr von Röder:
„Halt oder stirb entweder!"

Og det var ogsaa den gamle Oberst, der i dette Dieblik sprængte afsted, langt foran sine Ledsagere, med en Pistol i Haanden, greb den første Ridende rasende om Armen, og skreg: „Hvor vil Du hen, Jode? Hvorfor saa hurtigt til Hest, da jeg raabte efter Dig, at Du skulde bie?"

„Modereer Eder, Hr. Oberst", svarede den Første, i en stolt Tone, hvori der dog bævede nogen Angst; „jeg gaaer til Stuttgart for at sige Hds Durchlauchtighed Fru Hertuginden, hvilke Forholdsregler, der i dette Dieblik —"

„Derhen gaaer ogsaa min Vei, Herre!" svarede Obersten med frygtelig Stemme, „og I viger ikke et Dieblik fra min Side, ellers lægger jeg Beslag paa Eder med min Pistol. Plads der, hvem staaer her i Veien?"

„Capitain v. Reelzingen af det første Compagnie og Expeditionsraad Lanbek."

„God Aften mine Herrer!" vedblev Röder. „Har I ladte Pistoler, Capitain?"

„Ja, min Hr. Oberst", var Krigerens Svar, i det han løsnede dem af Hylsterne.

„I hvilket Ærinde I end befinder Eder, commanderer jeg Eder herved at ride paa den venstre Side af Hr. Minister Süß. Ved Eders Embedspligt og Eders Ære som Adelsmand, jag ham en Kugle for

Panden, saasnart han gjør Mine til at undflye. Ansvaret tager jeg paa mig."

„Hr. Expeditionsraad", raabte Süß, „jeg kræver Eder til Vidne paa, at man her tilføier mig skjændig Vold. Oberst Röder, jeg advarer Dem endnu engang; dette Optrin skal blive hævnet."

„Men Hr. v. Röder", hviskede Gustav; „for Himlens Skyld overiil dem ikke; betænk hvad der kan skee derved. Betænk", tilføiede han lydeligere, „Hertugens frygtelige Vrede."

„Hertugen er død", sagde Röder saa høit, at Alle kunde høre det.

„Karl Alexander død?" raabte Capitainen, paa hvem alle denne Nats Begivenheder paa eengang styrtede ind med skrækkelige Erindinger."

„Har man sikker Efterretning? Gud, hvilken Begivenhed!" sagde Gustav bekymret. „Var han i Kehl?"

„Han er død i Ludvigsburg for et Qvarteer siden, hurtigt og pludseligt. Derfor er det vor Pligt, at bringe denne Herre der, som var meget stærkt sysselsat med Regjeringen, i største Hast til det forladte Statsroer."

„Hvorledes, i Ludvigsburg siger I", raabte Lanbek, „og hurtigt? O evige Forsyn!"

„I dette Ludvigsburg her", sagde Röder veemodig, „og han døde i Sengen af Slag. Fred være med hans Aske; han var en tapper Herre. Men nu videre, I Venner, at Efterretningen ikke skal naae Stuttgart før vi!"

„Mine Herrer", raabte Süß, med en Stemme, der var nærved at qvæles af Vrede og Angst, „endnu er jeg Minister; jeg erindrer Dem om Hertugens Edict, der frifinder mig for alt Ansvar; jeg siger Dem, det kan gaae Dem Alle galt, naar de forene dem med Hr. v. Röder. I Hertugens og hans Arvingers Navn befaler jeg dem at vige bort fra min Person."

„Nu har Dit Rige en Ende, Jøde", raabte Capitainen, loe vildt, rev ham Tømmen af Haanden og slog hans Hest med sin lange Pidsk over Ryggen; Obersten reed paa den høire Side, med sine Pistoler i Haanden; Toget satte sig i Gallop, og Gustav fulgte det halv drømmende igjennem den syngende Landsby, forbi den gamle Mand, der igjen sad paa Broen og opslog en hæs Latter, og Galgen, hvor Ravnene skrege og sloge med Vingerne. Først her, da han kastede et frygtsomt Blik hen paa Retterstedet, faldt Lea og hendes ulykkalige Skjæbne ham i Tanke, og vakte en ængstelig Ahnelse hos ham.

14

Da Stuttgarterne vaagnede Morgenen efter denne skjæbnesvangre Nat, bleve de overraskede af tvende næsten utroelige Efterretninger. Hertugen var, istedetfor at reise ud af Landet, død pludselig paa Ludvigsburg. Han havde været en sund, kraftig Mand, hvem Mange, der havde seet ham, vel havde tiltroet en Levealder af 20 til 30 Aar endnu. Klagerne over hans Død forstummede næsten for Glæden over en anden Efterretning. Jøden Süß havde, med flere af de høieste

Hofherrer, været paa Ludvigsburg=Slot, da Hertugen saa pludselig døde; han havde strax, efterat have seet Liget, svunget sig paa en Hest, og var halv vanvittig redet ad Stuttgart til; men Hr. Röder, en Mand, der ikke var at spøge med, havde indhentet ham og ført ham under Bevogtning til Stuttgart. Man loe over den besynderlige Maade, hvorpaa Joden blev ført bag Lyset: Da han nemlig traadte ud fra Fru Hertuginden, hvem han endnu samme Nat havde gjort sin Opvartning for at aflægge sin Condolation, og forlangte en Eskorte til sin Bolig, fordi han skulde hente vigtige Acter, sluttede en Lieutenant og sex Mand sig til ham. Ved Enden af Corridoren bukkede en Capitain høfligt for ham, og fulgte ham med tolv Mand; Joden meente vel smilende, „det var altfor megen Ære;" men da han dreiede om Hjørnet ved Lanbeks Huus, og bemærkede fire Skildvagter udenfor sit Pallais, da han saae Bajonetter blinke oppe ved Trappen, og Lea, bleg, forstyrret, og grædende, styrtede ham imode, da mærkede han hvad Klokken var slaget, og raabte: „Ciel, je suis perdu!"

Omendskjøndt den afdøde Hertugs, i Tilfælde af hans Død oprettede Testamente, havde fastsat en Administration, der vilde være behageligere for hans Ministre, saa overtog dog Hertug Rudolph v. Neustadt, som nærmeste Agnat, trods sin høie Alder, Bestyrelsen, og Landet følte sig derved lettet og tilfreds. Han lod, med Undtagelse af erkjendte slette Mennesker, Enhver forblive i den Værdighed, han havde beklædt under den forrige Regjering, og dette

var virkelig et Slags Naadesact, naar man betænker, at tidligere de to Trediedele af alle Embeder i Landet vare blevne kjøbte. Kun Een var ikke tilfreds med det Embede, den administrerende Hertug havde stadfæstet i de huldrigste Udtryk, det var den unge Lanbek. Han blev ikke alene paa ny udnævnt til Expeditionsraad, men da den gamle Röder, i sit fyrige Venskab for Consulenten, skildrede hans Søn, som et klogt Hoved og en fortreffelig Jurist, valgte Hertugen ham endogsaa til Medlem af den Commission, der skulde føre Processen imod Jøden Süß. Den gamle Lanbek følte sig ikke lidet hædret derved, og kaldte sin Søn flere Gange sin Alderdomsstøtte; men Gustav blev ved dette Valg uudsigelig ulykkelig. Ikke fordi han jo, ligesom enhver anden Borger havde fordømt den Mand, der havde styrtet Landet i saa dyb Elendighed; ikke fordi det var imod hans Samvittighed at fremdrage for Lyset Forbrydelser, man saa kunstigt havde skjult; men Lea — det var jo hendes Broder, han skulde dømme, og denne Tanke var det, der gjorde ham dette Hverv til en Afsky. Smaae Sjæle mætte sig gjerne ved Hævn, og mangen Een vilde det have været en inderlig Glæde nu at besøge en Mand, der for saa lidt siden stod saa høit, i Fæstningens dybe Kassematte, med bydende Rost at jage ham op af hans Leie og at overvælde ham med Marter og Piinsler. Denne Mand havde desuden personlig krænket Gustav, han havde behandlet ham med det meest oprørende Overmod, truet ham med det samme Fængsel, hvori han nu selv vansmægtede

smægtede, bekymret for sin Frihed, maaskee endog for sit Liv. Men den unge Mands Hjerte var altfor høimodigt til at det skulde banke af Glæde, da han første Gang, som Dommer traadte ind i Fængselet hos den forhen saa almægtige Mand, der nu, blottet for al jordisk Herlighed, iført pjaltede Klæder, bleg, forvildet, langsomt reiste sig af sine raslende Lænker. Erindrede ikke dette Ansigt ham desuden om et ulykkeligt, elsket Væsens Træk, og han kunde neppe afholde sig fra Taarer, da den Fangne efter Slutningen af Forhøret sagde: „Hr. Lanbek, der er en ulykkelig uskyldig Pige, som vi begge kjende; da man forseglede Alting i mit Huus, stødte de raae Mennesker hende ud paa Gaden — hun var en Jødinde og fortjente altsaa ingen Medlidenhed. — Jeg, Herre, har ikke beholdt en Penning tilovers, hvormed hun kunde friste Livet; jeg veed ikke hvor hun er — hvis De skulde høre noget fra hende — hun har intet andet end den Klædning hun bar, da man stødte hende over Dørtærskelen — ræk hende da af Barmhjertighed en Almisse."

Den unge Mand gav sine Taarer frit Løb, da han alene gik ned af Bjerget Hohen=Stauffen; han erfarede vel siden, at Jøden havde løiet for ham, at han omendskjøndt man fandt over 500,000 Gylden i Guld og Juveler i hans Huus, dog havde næsten 100,000 i sikkre Hænder i Frankfurt; og Gustav kunde let indsee, at Süß kun havde villet blødgjøre ham ved disse Forestillinger af Elendighed; men desuagtet kunde han ikke løsrive sig fra den Tanke, at Lea var forladt

og ulykkelig, og denne Tanke blev bestandig piinligere, da han, trods sine Efterforskninger, ikke kunde opdage noget Spor af hende.

Foraar, Sommer og Høst vare henrundne, og endnu bestandig varede Processen. Der var kommet Ting for Orde, for hvilke selv de koldeste Dommere gyste, men omendskjøndt den unge Lanbek med ædel Uvillie forestillede Commissionen, at endnu fire andre Mænd vare ikke mindre skyldige end Süß, saa syntes man dog kun at ville gaae alvorligt tilværks imod ham, fordi det almindelige Had betegnede ham som den meest Skyldige.

Det var en mørk Octoberaften; den gamle Consulent var reist bort for nogle Dage siden, og hans Søn arbeidede i Bibliotheksværelset paa et nyt Forhør, da hans yngre Søster, nu Capitain Reelzingens lykkelige Brud, alvorligere end sædvanlig, traadte ind til ham. Hun talde i Begyndelsen om ligegyldige Ting, men syntes kun med Møie at undertrykke en Taare, der endelig virkeligen perlede i hendes blide Øie, da hun spurgte, om han ikke vilde blive vred paa hende, naar hun førte en bekjendt Person ind til ham? Han saae forbauset og forundret paa hende, men endnu før han var istand til at svare, ilede Trine grædende ud af Værelset og indtraadte kort derpaa igjen med en tilsløret Pige. Endnu for det dunkle Lys tydeligt viste hendes Omrids, endnu før hun slog Sløret tilbage, sagde hans ahnende Hjerte ham, hvem han havde for sig, og rødmende sprang han op; men den Ulykkelige havde allerede kastet sig for hans

Fødder og slaaet Sløret tilbage, og det var Lea, der sørmodig bønfaldende fæstede de engang saa elskede Øine paa ham, og, idet hun vred de blege, magre Hænder, bønfaldende udstrakte dem imod ham. „Barmhjertighed!" raabte hun, „lad ham blot ikke døe; man siger, han skal døe; hans eneste Haab hviler endnu paa Dem. Hvorfra skal jeg tage Ord til at blødgjøre Deres ædelmodige Hjerte? hvilket Sprog skal jeg udtænke for at tale til et Øre, der engang saa godt forstod mig." — Taarer tillode hende ikke at tale videre, ogsaa Trine græd bitterlig. Fuld af Smerte og Overraskelse greb Gustav hendes kolde Hænder og reiste hende iveiret; han saae paa hende — hvor smertelig var ham dette Syn! Hendes Kinder vare blege og indfaldne, de skjønne Øine laae dybt i Hovedet, og Munden, der ellers kun syntes skabt til Smiil, viste at den forlængst ikke mere kiendte hiint søde Smiil. Det sorte Haar, der hang ned om hendes hvide Pande, og det blege Ansigt fuldendte det spøgelseagtige i hendes Udseende.

„Lea! ulykkelige Lea!" raabte den unge Mand, „hvor længe har De holdt Dem skjult og berøvet Deres Venner den sidste Trøst, at vide, om intet mangler Dem, om de kunne gjøre noget for Dem?

„Ak, det er ikke derfor jeg har bedet Deres ædelmodige Søster om at føre mig herhid", sagde hun, smertelig smilende. „Hvorfor skulde det ikke gaae mig godt? Jeg har forlængst begravet alle mine Forhaabninger og Drømme, jeg plantede Erindringer som Blomster paa Graven, og vander disse Blomster

med Taarer. Nei! De har alletider været saa ædelmodig imod Ulykkelige, giv mig blot den Trøst, at min Broder ikke maa døe; Ak! det er saa bittert at døe, og hvad nytter hans Død dette Land?"

„Lea", svarede den unge Mand, forlegen; „sikkerlig, herom har hidtil ikke været Tale, og jeg troer heller ikke — De kan trøste Dem — Det vil ikke komme saa vidt."

„Det vil, og i Deres Haand ligger hans Skjæbne" hviskede hun; „han har sagt mig det; jeg har talt med ham;" „naar blot ikke det Brev var der; det Brev kan bringe mig i Fordærvelse!" — „O Gustav! hold ham indespærret i Fængsel paa mange Aar, for bestandig — hvad Magt ligger der paa hans Liv, naar han sidder i Lænker? Kun ikke døe; Gustav, vær ædelmodig — forglem dette Brev, som Ingen kjender, uden De — med hiin svage Flamme der, kan De frelse et Menneskes Liv."

„Broder" sagde Catharina, idet hun traadte nærmere hen til ham og greb hans Haand, „gjør det; Din Samvittighed vil ikke bebreide Dig det, thi han er jo for bestandig gjort uskadelig; brænd Brevet; det kan jo være forkommet."

Den unge Mand saae paa den grædende Pige; en uovervindelig Følelse kjæmpede i ham, han vaklede et Øieblik, og Lea, der læste samme Kamp i hans Miner, greb hans Haand, trykkede den stormende til Hjerte og med Ømhed til sine Læber. „Han vil" raabte hun, henrykt, „o jeg vidste det, han er ædel; han vil ikke som de Andre hævne sig over den Ulykke-

lige, der engang har fornærmet ham, han lader ham ikke døe under Byrden af sine Synder, han lader ham leve, for at erhverve Fromhed og Viisdom. Hvor god er Du, o Gud, at Du endnu har nedsendt en af Dine Engle paa denne øde Jord, der velsigner med Barmhjertighedens aabne Haand, og ikke sønderknuser Forbryderen med Hævnens flammende Sværd."

„Nei — nei — det er ikke muligt!" sagde Landbek, med dyb Smerte. „See, Lea, mit Liv vilde jeg offre, for at kjøbe Din Rolighed, men min Ære, Gud! mit gode Navn! det er ikke muligt; de vide, at Brevet er her, Nogle have læst det, og — i Morgen skal jeg foredrage det. Trine! tael, jeg besværger Dig, kan, tør jeg gjøre det?"

Trine græd, og en sagte Bevægelse med Hovedet syntes at antyde, at det ogsaa forekom hende umuligt; men Lea havde hørt ham med stivt stirrende Blik; over de blege Kinder strømmede Angstens Rødme, hun bøiede sig forover, som om hun ikke ret kunde høre den skrækkelige Nægtelse; hun saae, da Gustav beraabte sig paa sin Søster, hen til denne, med et Blik fuld af smertelig Tillid, hun udstrakte Haanden krampagtig ligesom En, der er nærved at drukne, udstrækker sin Haand efter den svage Green ved Strandbredden — forgjæves.

„Saa maa han døe," sagde hun efter en Stund sagte, „og Du — Du bryder Staven over ham? Det var altsaa derfor jeg levede og — elskede? Livet er dog en besynderlig Gaade! Havde jeg tænkt, at vi saaledes skulde synke i Fordærvelse?"

„Arme, ulykkelige Pige!" sagde Trine og sluttede hende i sine Arme. „Ak, sikkerlig! han kan ikke handle anderledes, jeg indseer det selv; og hvis det kan trøste Dig, kom til mig, saa ofte Du vil, Du skal sikkert finde trofast Deeltagelse." —

„Lea", afbrød hendes Broder hende, „hvis vi kunde gjøre Noget for Dem — De er vant til Velstand — denne Dragt her siger mig, at De er i Nød."

„Kom, Lea!" vedblev Trine, „vi ere næsten af eens Størrelse, tag af mine Tørklæder, mine Klæder hvad Du vil, Du volder mig en Glæde, naar Du vil gjøre det."

„Deres Broders Formue, som han eier udenfor Landet," sagde Gustav, „skal og maa frelses for Dem, De har de nærmeste Fordringer, og jeg skal sikkert gjøre mit."

„Gode Gustav," afbrød hun ham, i det hun tvang sig til et Smiil; „lad det være; Folk sige, at han har røvet sin Formue fra de Fattige heri Landet. Deri handlede han uretfærdigt, og det vilde have været bedre, at han aldrig havde seet dette Land, men ligesaa uretfærdigt vilde det være af mig, at gjøre Brug af dette Guld, der vil bringe ham Døden. Men af Dig, kjære, skjønne Pige, modtager jeg et Tørklæde, fordi det nu begynder at blive saa koldt. Jeg hører, Du er Brud; gid Du maa blive ret lykkelig! Gid de Taarer, der nu hænge ved Dine Øienlaage, maa være de sidste, og naar Du maa græde, saa lad det kun være fremmed Ulykke, hvorover Dit skjønne Hjerte sørger!"

„Lea", sagde den unge Mand, med dyb Smerte, „jeg kan ikke lade Dig gaae saaledes bort; det er Fortvivlelsens skuffende Rolighed, der taler af Dine Læber. Besøg dog min Søster; siig hvor Du boer. — Ak, og hvis Du leed Mangel! — Forlad mig ikke med Nag, Lea! Gud veed, at jeg ikke kunde det anderledes."

„Ogsaa jeg veed det, Gustav! og var en Daare fordi jeg vilde stille Dig paa den farlige Prøve; vor Ulykke er saa stor, at en lille Hjelp vilde være kjøbt alt for dyrt med Din Ære, med Din Rolighed. Lev vel; jeg behøver kun lidet, maaskee snart slet intet mere, og skulde jeg trænge til Noget, saa er jeg ikke for stolt til at komme til denne Veninde, den eneste, Ulykken har erhvervet mig."

„Og tilgiver Du mig?" sagde Gustav, med Taarer.

„Jeg har intet at tilgive", svarede hun, idet hun, med større Fatning end de tvende Sødskende havde beholdt, bød dem Haanden. „Lev vel, Ven! jeg gaaer hen at vande mine Blomster. Gid mine Fædres Gud maa gjøre Dig saa lykkelig som Dit rige Hjerte fortjener det!" Med disse Ord kastede hun endnu et Blik, fuldt af Kjærlighed, paa ham, og gik, ledsaget af Trine.

Den unge Mand saae veemodig efter hende. Det var ham, som om denne Time havde en mægtig Indflydelse paa hans Liv, men han ahnede ogsaa, at han havde seet den ulykkelige Pige for sidste Gang.

15.

Det vilde trætte vore Læsere, hvis vi endnu længere vilde underholde dem om Joden Süß's Proces. Det gik dengang, som en Løbeild, igjennem alle Lande, og bliver hist og her endnu den Dag i Dag nævnt, at Würtembergerne d. 4de Februar 1738 hang deres Finantsminister, formedelst altfor vovelige Finantsoperationer. De hang ham i en uhyre Galge af Jern, i et Jernbuur. I den administerende Hertugs Decret heed det: „Ihme zu wohlverdienter Straff, jedermänniglich aber zum abscheulichen Exempel.“ Saavel den Fremfærd, denne ulykkelige Mand torde bruge imod Würtemberg, som hans Straf, ere begge Dele lige paafaldende og ubegribelige til en Tid, da man allerede forlængst havde overskredet Begyndelsestrinene til Civilisation og Oplysning, da den franske Literaturs Blomstringsperiode med uimodstaaelig Magt rev den mere dannede Deel af Europa i Veiret med sig.

Man vilde være fristet til at anklage det daværende Würtemberg for det skjændigste Barbarie, hvis der ikke indtraadte en Omstændighed, som Mænd, der have levet paa hiin Tid, ofte gjentage, og der, om den end ikke undskylder Gjerningen, dog synes at godtgjøre dens Nødvendighed. „Han maatte“, sige de, „døe i Galgen, ikke saameget for sine egne svære Forbrydelser som for mægtigere Mænds Skjændselsgjerninger og Planer.“ Slægtskabsforhold, Anseelse, hemmelige Løfter frelste de Andre; Joden — kunde og vilde Ingen frelse, og saaledes skrev man, som den gamle Consulent Lanbek udtrykte sig, „paa hans

Regning hvad de Øvrige havde fortæret." Siden den Tid ere 90 Aar forløbne, og vi vide ikke, om dengang denne Mands Skjændselsdød beroligede og tilfredsstillede Gemytterne for Alt det tidligere. Et af Administratoren udstædt Edict synes ikke ganske at bevise det, thi han saae sig nødsaget til at forordne: „Daß die Unterthanen alle widrigen Nachreden und ungleichen Urtheile über den hochseligen Herrn, bey scharfer Strafe und Ahndung, vermeiden, und denselben im schuldigst=respektueusesten Andenken halten sollten."

Den gamle Lanbek gjorde det Sidste ogsaa uden dette Edict, thi saa ofte Karl Alexanders Navn blev nævnet, löftede han med bekymret Mine sin Hue, og sagde: „Gud give ham den evige Salighed!" Han fulgte ogsaa den høisalige Herre endnu under Rudolf von Neustadts Formynderskab. Man siger, at hans Søn aldrig siden har smiilt, og selv Svoger Reelzingen kunde med sine herligste Indfald ikke afvinde ham en munter Mine. Endnu Anno 92 saae man ham som en høi, mager Olding skride over Gaden; hans Mine var alvorlig og mørk; men hans Øie kunde undertiden vise Blødhed og Deeltagelse. Han har aldrig været gift, og Sagnet gik dengang, at han kun havde elsket een Gang, og at det var en ulykkelig Pige, der fandt sin Død frivillig i Neckerfloden. Mænd, der have kjendt ham, forsikkre, at han sædvanlig havde været kold og indsluttet i sig selv, men desuagtet meget interessant i Samtale, naar man bragte ham paa visse metaphysiske Under=

sogelser, hvormed han fornemmelig beskjæftigede sig i sin høie Alderdom. Han døde, beklaget af Mange, der kjendte ham og hans Skjæbne, og begrædt af de Fattige og Ulykkelige. — Min Bedstefader pleiede at sige om ham: „Han var et af de Mennesker, der, naar de engang have været ret ulykkelige, ikke mere ville vænne sig til Lykken.“

Sang paa Sanderumgaard,

den 29de Julius 1827.

Hvor i Lundens tause Favn
Giæstmildt Tag sig dølger,
Hvor om Fredens stille Havn
Sølvklar Aaen bølger:
Der en festlig Sommerdag
Sanked Venners Klynge,
Som i enigt Glædeslag
Om en Ædling synge.

See Ham i vor muntre Kreds
Rig af Aar og Hæder!
Han, som da først er tilfreds
Naar Han Andre glæder;
See endnu Ham ungdomsvarm
Under Sølvhaar smile,
Ved den høie Moders Barm
From og tryg at hvile!

Ham, Naturens Yndlingssøn,
Meget har hun givet,
Deriblandt Hans bedste Løn:
Fred med Gud og Livet.
Roligt midt i Stormes Brag
Stod den Ædles Hytte;
Prøvet under Bergens Tag,
Dyden var dens Støtte.

Danmarks Ære, Danmarks Held
Var Hans Glæders Kilde;
Aarle af det rene Væld
Øste Han, og silde.
Gud og Kongen altid tro,
Folket saae Ham vandre;
End i Livets Aftenro
Lever han for Andre.

Eviggrønne Borgerkrands
Blev Hans Pryd, Hans Lykke;
Længe, i sin Hædersglands,
Den hans Tinding smykke!
Til Hans ædle Hierte hen
Alles Ønsker trænge!
Fredriks, Fædrelandets Ven!
Lev, vor **Bülow**, længe!

C. Molbech.